

PA 2087  
.A66

NUM

LIBRARY OF CONGRESS



00003610809





Class PA2087

Book .A66









# INITIUM

CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS

C. F. CLAY, MANAGER

London: FETTER LANE, E.C.

Edinburgh: 100 PRINCES STREET



New York: G. P. PUTNAM'S SONS

Bombay, Calcutta and Madras: MACMILLAN AND CO., LTD.

Toronto: J. M. DENT AND SONS, LTD.

Tokyo: THE MARUZEN-KABUSHIKI-KAISHA

# INITIUM

## A FIRST LATIN COURSE ON THE DIRECT METHOD

BY

R. B. APPLETON

AND

W. H. S. JONES

Non invisa feres pueris munuscula parvis

HORACE

Cambridge :  
at the University Press  
1916

PA2087  
A66

Cambridge:

PRINTED BY JOHN CLAY, M.A.

AT THE UNIVERSITY PRESS

246598  
17

71.5.17.  
Doe.  
P  
C  
S  
S

## PREFACE

THIS book is intended for Latin beginners who have spent a fortnight on purely oral work without seeing any text-book. How the preliminary lessons are conducted will be found in the "Teacher's Companion to *Initium*" published along with this volume.

The sections mark stages in the work, not separate lessons. The division into lessons must be made by the teacher himself so as to suit the peculiar needs of his class.

R. B. A.

W. H. S. J.

1 January 1916



# I

## IŪLIĪ EXITIUM

**Persōnae:** Iūlius Caesar, Brūtus, Cassius, Metellus, aliī.

*Iūlius.* Quis nōn adest?

*Cassius.* Cūctī adsumus.

*Iūlius.* Amicī, cūctī adestis. Quid dēbēmus agere?  
Nōne volt Metellus mihi dare libellum?

*Brūtus.* Ita, clārissime. Scīs populōs validōs vincere,  
bella fēliciter gerere potes, bellōrum perīcula  
nunc Rōmānī nōn timent; itaque benevolū  
ergā amicōs tē praestā.

*Iūlius.* Venī ad mē, Metelle. Quid vis?

*Metellus.* Spectā libellū meū, Caesar. Pūblius meus  
in exiliō est. Revocā Pūbliū ab exiliō, et  
sine ad amicōs suōs redire. Veniam, clāris-  
sime, dā.

*Iūlius.* Sed cūr mē ita rogās? Nōne meritō in exiliō  
est? Num iniūstīs virīs veniam dare dēbeō?  
Quis culpās et flāgitia aequō animō tolerāre  
potest? Nōn dēbeō Pūbliū ab exiliō re-  
vocāre.

*Metellus.* Nōlī nimis sevērus esse. Veniam Pūbliō dā  
amicōrum tuōrum caușā. Merita amicōrum  
nōlī neglegere. Si Pūblius est iniūstus, amicī  
tuī sunt iūstī.

*Iūlius.* Nōn dēbeō iniūstus esse. Nōlō Pūblium revocāre.

*Cassius.* Adiuvāte nōs, Rōmānī. Iūlius volt esse tyrannus Rōmānōrum. Beneficia Rōmānīs praeberē nōnvolt. Nōlīte esse ignāvī. Dēbēmus Iūlium necāre. Mēcum necāte tyrannum saevum. [*Iūlium gladiō petit.*]

*Iūlius.* [*Sē dēfendit.*] Cūr tē iniūstum et impium praestās, Cassī?

*Brūtus.* Ō saeve tyranne, necō tē, quia iniūstum tē praestās et amīcōs nōnvīs adiuvēre. [*Iūlium vulnerat.*]

*Iūlius.* Et tū, Brūte? Sī amīcī mē vulnerant, cūr in vitā manēre dēbeō? [*Cadit.*]

*Brūtus et Cassius.* Tyrannus est mortuus, amīcī. Rōma est libera. Rōmānī sunt liberī et beātī. Gaudēte nōbiscum.

### EXERCITATIŌ

1. Quī sunt amīcī Iūliī?
2. Quālēs populōs vincere scit Caesar?
3. Quōrum pericula nunc Rōmānī nōn timent?
4. Quālis homo est Pūblius Metellus?
5. Quālem sē praestat Cassius?

*Adde partēs vocābulōrum omīssās.*

6. Benevol— ergā amīcōs tē praestā.
7. Revocā Pūbli— ab exili— et sine ad amīc— suōs redīre.
8. Veniam Pūbli— dā amīcōrum tu— causā.
9. Necō tē quia iniūst— tē praestās et amīc— nōnvīs adiuvēre.
10. Rōma est liber—, Rōmānī sunt liber— et beāt—.

## ARS GRAMMATICA

<i>Singulāriter.</i>	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>
<i>Nōm.</i>	parvus	parva	parvum
<i>Voc.</i>	parve	parva	parvum
<i>Acc.</i>	parvum	parvam	parvum
<i>Gen.</i>	parvī	parvae	parvī
<i>Dat.</i>	parvō	parvae	parvō
<i>Abl.</i>	parvō	parvā	parvō
<i>Plūrāliter.</i>			
<i>Nōm.</i>	parvī	parvae	parva
<i>Voc.</i>	parvī	parvae	parva
<i>Acc.</i>	parvōs	parvās	parva
<i>Gen.</i>	parvōrum	parvārum	parvōrum
<i>Dat.</i>	parvīs	parvīs	parvīs
<i>Abl.</i>	parvīs	parvīs	parvīs
<i>Singulāriter.</i>			
<i>Nōm.</i>	libellus	fenestra	verbum
<i>Voc.</i>	libelle	fenestra	verbum
<i>Acc.</i>	libellum	fenestram	verbum
<i>Gen.</i>	libellī	fenestrae	verbī
<i>Dat.</i>	libellō	fenestrae	verbō
<i>Abl.</i>	libellō	fenestrā	verbō
<i>Plūrāliter.</i>			
<i>N. V.</i>	libellī	fenestrae	verba
<i>Acc.</i>	libellōs	fenestrās	verba
<i>Gen.</i>	libellōrum	fenestrārum	verbōrum
<i>Dat.</i>	libellis	fenestris	verbis
<i>Abl.</i>	libellis	fenestris	verbis

Cassius, *voc.* Cassī, *gen.* Cassī *vel* Cassiī

## Modus Imperātīvus

	I	II	III	IV
<i>Sing.</i>	pulsā	sedē	surge	aperī
<i>Plūr.</i>	pulsāte	sedēte	surgite	aperīte

## II

## DIALOGUS

M. = Magister.     D. = Discipulus.

- M.* Quae sunt membra corporis ?  
*D.* Digitus, oculus, nāsus sunt membra corporis.  
*M.* Bene respondēs. Quid nāsō facimus ?  
*D.* Olfacimus nāsō.  
*M.* Quō instrūmentō olfacimus ?  
*D.* Nāsō olfacimus.  
*M.* Quid nāsō olfacimus ?  
*D.* Odōrem nāsō olfacimus.  
*M.* Quālem odōrem nāsō olfacimus ?  
*D.* Bonum odōrem et malum nāsō olfacimus.  
*M.* Quot habēs oculōs ?  
*D.* Duōs habeo oculōs.  
*M.* Quid oculīs facis ?  
*D.* Videō oculīs.  
*M.* Quibus instrūmentīs vidēs ?  
*D.* Oculīs videō.  
*M.* Quid oculīs vidēs ?  
*D.* Discipulōs et magistrum oculīs videō.  
*M.* Quot discipulōs et quot magistrōs oculīs vidēs ?  
*D.* Multōs discipulōs et ūnum magistrum oculīs videō.  
*M.* Quot digitōs habēs ?  
*D.* Decem digitōs habeo, quīque ā sinistrā et quīque  
ā dextrā.  
*M.* Quid facis digitīs ?  
*D.* Stilum et libellum digitīs teneō.  
*M.* Quibus instrūmentīs stilum et libellum tenēs ?  
*D.* Digitīs stilum et libellum teneō.

- M.* Aurēs et pēs et ōs sunt alia corporis membra. Quae sunt alia corporis membra ?
- D.* Aurēs et pēs et ōs sunt alia corporis membra.
- M.* Quot habēs aurēs ?
- D.* Duās habeō aurēs.
- M.* Quid facis auribus ?
- D.* Audiō auribus.
- M.* Quibus instrūmentīs audīs ?
- D.* Auribus audiō.
- M.* Quid auribus audīs ?
- D.* Sonum auribus audiō.
- M.* Quot habēs pedēs ?
- D.* Duōs habeō pedēs.
- M.* Quid facis pedibus ?
- D.* Ambulō pedibus.
- M.* Quibus instrūmentīs ambulās ?
- D.* Pedibus ambulō.
- M.* Et quid ōre facimus ?
- D.* Edimus ōre.
- M.* Quid in ōre est ?
- D.* In ōre est lingua, et dentēs.
- M.* Quid linguā facimus ?
- D.* Respondēmus linguā.
- M.* Quō instrūmentō respondēmus ?
- D.* Linguā respondēmus.
- M.* Quid dentibus facimus ?
- D.* Mordēmus dentibus.
- M.* Quibus instrūmentīs mordēmus ?
- D.* Dentibus mordēmus.
- M.* Quid dentibus mordēmus ?
- D.* Cibum dentibus mordēmus.
- M.* Nunc librōs claudite et sine librīs respondēte.

## EXERCITATIŌNĒS

1. Quō instrūmentō olfacim**us**?
2. Quib**us** instrūmentis vidē**mus**?
3. Quot digitō**s** habēs?
4. Quib**us** instrūmentis audī**mus**?
5. Quid facim**us** pedib**us**?
6. Quō instrūmentō respondē**mus**?
7. Quib**us** instrūmentis mordē**mus**?
8. Quot pedēs habēs?
9. Quot aurēs habēs?
10. Quot capita habēs?

*Adde partēs vocābulōrum omīssās.*

1. Digit—, ocul—, nās— sunt membra corporis.
2. Odōr— nāsō olfacim**us**.
3. Bon— odōr— et mal— nāsō olfacim**us**.
4. Du— habeō oculō**s**.
5. Ambulō ped—.
6. In ōr— est lingua, et dentēs.
7. Cibum dent— mordē**mus**.
8. Aur— audī**mus**.
9. Mult— discipulō**s** et ūn— magistrum ocul— videō.
10. Ben— respondēs.

## ARS GRAMMATICA

*Dēclīnātiō Tertiā*

pēs, pedis (m.).      corpus, corporis (n.).

*Singulārīter.*

<i>N. V.</i>	pēs	corpus
<i>Acc.</i>	pedem	corpus
<i>Gen.</i>	pedis	corporis
<i>Dat.</i>	pedī	corporī
<i>Abl.</i>	pede	corpore

*Plūrālīter.*

<i>N.V.</i>	pedēs	corpora
<i>Acc.</i>	pedēs	corpora
<i>Gen.</i>	pedum	corporum
<i>Dat.</i>	pedibus	corporibus
<i>Abl.</i>	pedibus	corporibus

## III

## MAGISTER EST IS QUI DOCET.

*Magister.* Hodiē **artem** grammaticam **vōs** doceō.

*Titus.* Ō magister, cūr semper **mē** excrucias? Semper enim grammaticam docēs, et **eam** nōn amō.

*Magister.* Quid mirum? Māgnī enim est mōmentī. Sed nōlī dicere, “grammaticam docēs, et **eam** nōn amō”; dic potius, “grammaticam docēs, **quam** nōn amō.” Tū, Tite, **es** puer quī grammaticam ignōrās. Audī hās quoque sentiās: discipulus est is quī discit; lūsor est is quī lūdit; victor is est quī vincit; serva est ea quae servit; ego, quī doceō, sum doctor; **vōs**, quī discitis, **estis** discipulī; **partēs** corporis, quibus scribimus, **sunt** digitī; membrum, quō olfacimus, est **nāsus**. Nunc scribite. Ego enim exercitātiōnēs iam recitō.

## EXERCITATIŌNĒS

*Verte “et eum” et cētera in relātīva.*

1. Libellum habeo et eum magister mihi dedit.
2. Titus est puer et is artem grammaticam nōn amat.
3. Fenestram specto et ea aperta est.
4. Aperta est fenestra et eam specto.

5. **Apertae sunt fenestrae** et **eās spectō**.
6. **Spectō fenestrās** et **eae sunt apertae**.
7. **Duōs habeo oculōs** et **eīs videō**.
8. Duo **mihi sunt libellī** et **eōs mēcum habeo**.
9. **Mārcus** est **discipulus** et **ēius caput pulsō**.
10. **Mārcus** est **discipulus** et **eī libellum dō**.

*Adde vocābulum omīssum.*

1. **Lectus est** id in — **dormīmus**.
2. Puer — **praemium dō** bene respondet.
3. Puer — **spectō est Mārcus**.
4. **Discipulī** — **libellōs teneō sunt Mārcus et Sextus**.
5. **Discipulī** — **libellōs dō sunt Mārcus et Sextus**.
6. Puer — **caput pulsō est Decimus**.
7. Puer — **hōc mihi dedit est Pūblius**.
8. **Puerī** — **praemia dō sunt bonī discipulī**.
9. **Puellās** — **videō nōn amō**.
10. **Membrum** — **olfacimus est nāsus**.

*Cōniunge hās bīnās sententiās.*

1. **Librum teneō** ; liber est ruber.
2. **Titus est** puer ; **Titus artem grammaticam** nōn amat.
3. **Fenestrās spectāmus** ; **fenestrae sunt apertae**.
4. **Mārcus est discipulus** ; **praemium eī dō**.
5. **Orbilius est magister** ; **Titus est discipulus Orbilī**.
6. **Cassius et Brūtus sunt Rōmānī** ; **eōrum linguam discimus**.
7. **Scūtum et gladius sunt arma** ; **ea fert miles**.
8. **Hominēs spectō** ; **eī sunt militēs**.
9. **Vōs bonī estis discipulī** ; **vōbīs librōs dō**.
10. **Nōs magister docet** ; **sapientēs sumus**.

## ARS GRAMMATICA

	M.	F.	N.	M.	F.	N.
<i>Singulāriter.</i>				<i>Plūrāliter.</i>		
<i>Nōm.</i>	is	ea	id	eī (iī)	eae	ea
<i>Acc.</i>	eum	eam	id	eōs	eās	ea
<i>Gen.</i>	ēius	ēius	ēius	eōrum	eārum	eōrum
<i>Dat.</i>	eī	eī	eī	eīs (iīs)	eīs	eīs
<i>Abl.</i>	eō	eā	eō	eīs (iīs)	eīs	eīs
<i>Singulāriter.</i>				<i>Plūrāliter.</i>		
<i>Nōm.</i>	hīc	haec	hōc	hī	hae	haec
<i>Acc.</i>	hunc	hanc	hōc	hōs	hās	haec
<i>Gen.</i>	hūius	hūius	hūius	hōrum	hārum	hōrum
<i>Dat.</i>	huīc	huīc	huīc	hīs	hīs	hīs
<i>Abl.</i>	hōc	hāc	hōc	hīs	hīs	hīs
<i>Singulariter.</i>				<i>Plūrāliter.</i>		
<i>Nōm.</i>	ille	illa	illud	illī	illae	illa
<i>Acc.</i>	illum	illam	illud	illōs	illās	illa
<i>Gen.</i>	illius	illius	illius	illōrum	illārum	illōrum
<i>Dat.</i>	illī	illī	illī	illīs	illīs	illīs
<i>Abl.</i>	illō	illā	illō	illīs	illīs	illīs
<i>Singulāriter.</i>				<i>Plūrāliter.</i>		
<i>Nōm.</i>	quī	quae	quod	quī	quae	quae
<i>Acc.</i>	quem	quam	quod	quōs	quās	quae
<i>Gen.</i>	cūius	cūius	cūius	quōrum	quārum	quōrum
<i>Dat.</i>	cuī	cuī	cuī		quibus <i>vel</i>	quīs
<i>Abl.</i>	quō	quā	quō		quibus <i>vel</i>	quīs
<i>Singulāriter.</i>				<i>Plūrāliter.</i>		
<i>Nōm.</i>	ipse	ipsa	ipsum	ipsī	ipsae	ipsa
<i>Acc.</i>	ipsum	ipsam	ipsum	ipsōs	ipsās	ipsa
<i>Gen.</i>	ipsīus	ipsīus	ipsīus	ipsōrum	ipsārum	ipsōrum
<i>Dat.</i>	ipsī	ipsī	ipsī	ipsīs	ipsīs	ipsīs
<i>Abl.</i>	ipsō	ipsā	ipsō	ipsīs	ipsīs	ipsīs

*Singulāriter.*

<i>Nōm.</i>	alius	alia	aliud	aliī	aliae	alia
<i>Acc.</i>	aliū	aliā	aliud	aliōs	aliās	alia
<i>Gen.</i>	(alius	aliūs	aliūs)	aliōrum	aliārum	aliōrum
<i>Dat.</i>	aliī	aliī	aliī	aliīs	aliīs	aliīs
<i>Abl.</i>	aliō	aliā	aliō	aliīs	aliīs	aliīs

*Plūrāliter.**Singulāriter.*

<i>Nōm.</i>	alter	altera	alterum	alterī	alterae	altera
<i>Acc.</i>	alterum	alteram	alterum	alterōs	alterās	altera
<i>Gen.</i>	alterius	alterius	alterius	alter-	alter-	alter-
				[ōrum	[ārum	[ōrum
<i>Dat.</i>	alterī	alterī	alterī	alterīs	alterīs	alterīs
<i>Abl.</i>	alterō	alterā	alterō	alterīs	alterīs	alterīs

*Plūrāliter.**Singulāriter.*

<i>Nōm.</i>	īdem	eadem	idem	eīdem	eaedem	eadem
<i>Acc.</i>	eundem	eandem	idem	eōdem	eādem	eadem
<i>Gen.</i>	ēiusdem	ēiusdem	ēiusdem	eōrun-	eārun-	eōrun-
				[dem	[dem	[dem
<i>Dat.</i>	eīdem	eīdem	eīdem	eīdem	vel	īdem
<i>Abl.</i>	eōdem	eādem	eōdem	eīdem	vel	īdem

## IV

## DĒ DISCIPULĪS

*Mārcus.* Pater meus est miles; pūgnat et patriam contrā hostēs dēfendit; fortior est tuō patre.

*Sextus.* Sed sapientior est pater meus, et frāter mihi est audācior patre tuō.

*Manlius.* Avunculus meus omnium est audācissimus.

*Decimus.* Sed sapientior est patruus meus; Graecam linguam intellegit.

*Quīntus.* Quid enim dē necessāriīs? Alius aliō prūdentior vel audācior; quis iūdicāre potest? Sed dē

nōbīs ipsīs facile est iūdicāre. Quīn compa-  
rāmus? Uter prōcērior est? [*Alter alteri  
statūram suam comparat.*]

*Mārcus.* Prōcērior sum Quīntō.

*Manlius.* Sed ego prōcērior quam Mārcus.

*Sextus.* Ego autem Manliō prōcērior sum.

*Decimus.* Et ego tē prōcērior sum, Sexte.

*Sextus.* Ita enim vērō. Nōn equidem invideō. Sapientior  
saltem sum; mēns corpori praestat. Aenigmata  
audite, et solvere temptāte. Primum audite  
aenigma.

“Seu mea membra legis dextrōrsum, callide lēctor,  
sive sinistrōrsum, semper habēs eadem.  
māxima sum nāvī spēs et fortūna colōnī,  
dē mē dum crēscō supplicat ille deō.”  
Potesne solvere, Manli?

*Manlius.* Minimē. Mārcum rogā. Ille mē est sapientior.

*Mārcus.* Manliō fortāsse sapientior sum, sed nōn possum  
hōc cōnicere. Quīntum rogā; ille multō sapien-  
tior est quam ego.

*Quīntus.* Nōn difficile est cōnicere. Est SEGES.

*Sextus.* Macte virtūte! Omnium sapientissimus es, Quīnte.

*Quīntus.* Sumne sapientior quam tū, Sexte?

*Sextus.* Ego nesciō. Aenigma nōbīs dīc.

*Quīntus.* Audite igitur.

“Sum māgnō quī caelum umeris mōlimine portō;  
vertis mē, sum fōrma iubēns intrāre chorēās.”

*Sextus.* Difficilius est meō aenigmate. Solvere nōn possum.

*Omnēs.* Dīc nōbīs respōnsum, Quīnte. Sapientior es Sextō.

*Quīntus.* Nōn ita difficile est. ATLĀS est respōnsum.

*Sextus.* Ego nōn intellegō.

*Mārcus.* Ō pudor! Stultior es nōbīs, Sexte. Nōnne Atlās  
caelum umeris portat? et sī ATLĀS vertis fit  
verbum SALTĀ.

## EXERCITATIŌ

1. Quōmodo pater Mārci fortior est Sexti patre?
2. Quōmodo patruus Decimī sapientior est aliis?
3. Quis prōcērior est Mārcō?
4. Quis sapientior est Manliō?
5. Cūius aenigma difficilior est quam Sexti aenigma?

*Adde partēs vocābulōrum omīssās.*

6. Stultior es nō—, Sexte.
7. Tū sapientior es Sext—.
8. Difficilior est me— aenigmat—.
9. Alius ali— prūdentior vel audāc— est.
10. Magister est omnium sapient—.

## ARS GRAMMATICA

*Gradūs Comparātiōnis*

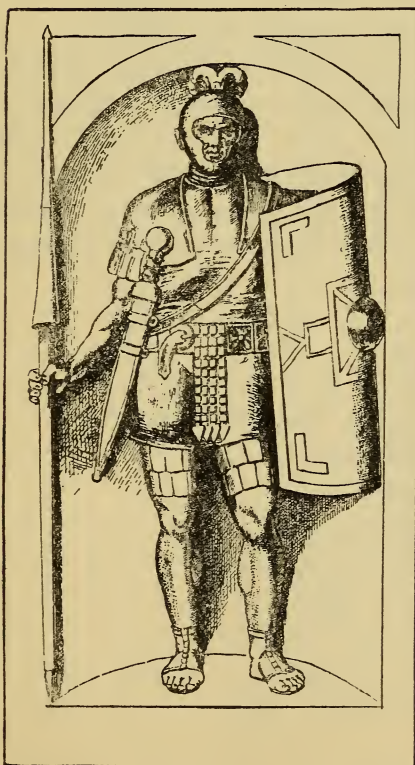
<i>Gradus positivus.</i>	<i>Gradus comparativus.</i>	<i>Gradus superlativus.</i>
altus	altior	altissimus
fortis	fortior	fortissimus
audāx	audācior	audācissimus
sapiēns	sapientior	sapientissimus
difficilis	difficilior	difficillimus

*Singulārīter.**Plūrālīter.*

	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>
<i>N.V.</i>	omnis	omne	omnēs	omnia
<i>Acc.</i>	omnem	omne	omnēs	omnia
<i>Gen.</i>	omnis		omnium	
<i>D.Abl.</i>	omni		omnibus	
	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>
<i>N.V.</i>	sapiēns	sapiēns	sapientēs	sapientia
<i>Acc.</i>	sapientem	sapiēns	sapientēs	sapientia
<i>Gen.</i>	sapientis		sapientium	
<i>D.Abl.</i>	sapienti		sapientibus	

	<i>Singulāriter.</i>		<i>Plūrāliter.</i>	
	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>
<i>N.V.</i>	altior	altius	altiōrēs	altiōra
<i>Acc.</i>	altiōrem	altius	altiōrēs	altiōra
<i>Gen.</i>	altiōris		altiōrum	
<i>Dat.</i>	altiōrī		altiōribus	
<i>Abl.</i>	altiōre		altiōribus	

possum  
 potes  
 potest  
 possumus  
 potestis  
 possunt



## V

## MĪLES ET CĪVIS

- Mīles.* Ego sum mīles.  
*Cīvis.* Et ego sum cīvis.  
*Mīles.* Armātus sum, arma habeo.  
*Cīvis.* Togātus sum, togam habeo.  
*Mīles.* Ego contrā hostēs Rōmānōrum pūgnō.  
*Cīvis.* Ego dē negōtiīs Rōmānōrum cōsulō.  
*Mīles.* Arma mihi sunt galea, lōrica, scūtum, pīlum, gladius, brācae, caligae.  
*Cīvis.* Mihi sunt tunica, toga, calcei.  
*Mīles.* Galea caput mihi tegit, lōrica pectus, brācae crūra, caligae pedēs. Scūtō ā corpore volnera arceō, pīlō et gladiō hostēs volnerō et interficiō.  
*Cīvis.* Tunica et toga corpus mihi tegunt, calcei pedēs.  
*Mīles.* Ūtilis ego sum, quia patriam dēfendō.  
*Cīvis.* Ego quoque sum ūtilis, quia patriae cōsulō.

## EXERCITATIŌ

1. Cūr togātum nōmināmus cīvem?
2. Cūr armātum nōmināmus mīlitem?
3. Quid facit mīles?
4. Quid cīvis?
5. Quae sunt arma mīlitī?
6. Quid caput mīlitī tegit?
7. Quid scūtō facit?
8. Cūr ūtilis est mīles?
9. Cūr ūtilis est cīvis?
10. Uter utrō ūtilior est?



## VI

## SALŪTĀTOR

*Salūtātor.* [*Forēs pulsat*] Num dormiunt omnēs? Aperi iānuam!

*Iānitor.* Quis tam vehementer forēs pulsat? Num ardēmus?

*Salūtātor.* Salūtātor sum. Licetne mihi patrōnum salūtāre?

*Iānitor.* Cūr ita māne ades? Prīma modo est hōra; audi! gallus cantat.

*Salūtātor.* Errās; tardus est gallus, namque secunda iam est hōra. Ecce, alii adsunt clientēs.

*Clientēs aliī.* Adestne patrōnus? Licetne nōbīs intrāre?

*Iānitor.* Intrāte omnēs. Dominus adest, sed eum vidēre nōnvoltis. Salūtant clientēs patrōnum, sed rē vērā petunt sportulās.

*Clientēs.* Sportulās nōbīs dā, pessime; necesse est sine morā abire. [*Iānitor clientēs per vestibulum in ātrium dūcit.*]

*Iānitor.* Ecce, in mēnsā sunt sportulae. Accipite atque abite. [*Clientēs sportulās capiunt et abeunt.*]

*Salūtātor prīmus.* Patrōnum nōn videō; patrōnum salūtāre volō.

*Iānitor.* In tablinō epistulās scribit. Sed, ecce, iam ad nōs venit.

*Salūtātor.* Salvē, optime. Tē laetus salūtō. Valēsne?

*Patrōnus.* Grātiās tibi agō; satis bene valeō. Tū bonus es cliēns; nōn modo sportulam accipere, sed etiam mē salūtāre vīs. Sportulam bonam tibi dō.

*Salūtātor.* Grātiās tibi agō, optime patrōne. Valē. [*Sportulam accipit, et per vestibulum exit: dum*

*in viā stat sportulam īnspicit.]* Multum inest. Ecce, caulem videō, duo ōva, aliquantulum pānis. Cauli fortāsse nōn ita viridis est color; lapidōsus est pānis.....Sed carnem olfaciō. [*Būbulam extrahit.*] O nāsum meum! [*Nāsum digitīs comprimit.*] Odor abōminandus est! Abōminandus patrōnus, iānitor abōminandus! [*Iānitōrem vocat.*] Heus tū! iterum pande forēs.

*Iānitor.* Quid, malum, clāmās? Dominō meō, bonō civi, patrōnō optimō maledicis?

*Salūtātor.* Būbulam spectā, vel nāsum potius adhibē.

*Iānitor.* (*Būbulam olfacit.*) Bene olet carō. Nāsi, nōn carnīs, est culpa.

*Salūtātor.* Si ita tibi placet, tibi licet habēre. Tū, quī ōstium pandis, pande ōs et admitte būbulam. Nōnne bene olet? Nōnne bene sapit? Ēs tōtam. Quid ita respuis? Admitte iterum. Dominus tuus, bonus civis, optimus patrōnus, optimam habet būbulam. Sed tū disce prō-verbium:

“Māgna est vēritās et praevalēt.” Valē.

### EXERCITATIŌNĒS

1. Quid salūtātor facere volt?
2. Quid rē vērā petunt salūtātōrēs?
3. Ubi epistulās scribit patrōnus?
4. Quotā hōrā adest salūtātor?
5. Ubi sunt sportulae?
6. Cūr patrōnus grātiās agit salūtātōri?
7. Quid continet sportula?
8. Quid in sportulā olfacit salūtātor?
9. Quālis pānis in sportulā est?
10. Cūr būbulam respuit iānitor?

*Adde partēs vocābulōrum omīssās.*

1. Licetne nō— intrāre ?
2. Iānitor client— per vestibulum in ātri— dūcit.
3. Caul— fortāsse nōn ita virid— est color.
4. Caul— videō, duo ōva, aliquantulum pān—.
5. Nās— digit— comprimit.
6. Dominō me— bonō cīv— maledicis ?
7. Māgn— est vēritās et praeval—.
8. Bene olet car—.
9. Patrōnus optim— optim— habet būbulam.
10. Salūtātor dum in vi— stat sportul— īnspicit.

## VII

### LŪDUS

[*Magister intrat.*]

*Discipulī.* Salvē, magister.

*Magister.* Salvēte, discipulī. Habētisne librōs et libellōs et stilōs ?

*Mārcus (manum tollit).* Libellum nōn habeō, magister.

*Lūcius.* Stilum nōn habeō, magister.

*Decimus.* Librum nōn habeō, magister.

*Magister.* Ō puerōs abōminandōs ! Oportet vōs omnia semper vōbīscum adferre.

*Mārcus.* Novum libellum, sīs, mihi dā, magister.

*Magister.* Tū, Sexte, novum libellum Mārcō dā. [*Sextus libellum Mārcō dat.*]

*Mārcus.* Grātiās tibi agō.

*Magister.* Et tū, Quīnte, stilum Lūciō dā. [*Quīntus stilum Lūciō dat.*]

*Lūcius.* Grātiās tibi agō.

*Magister.* Et tū, Antōnī, librum Decimō dā. [*Antōnius librum Decimō dat.*]

*Decimus.* Grātiās tibi agō.

- Magister.* Nunc oportet nōs recitāre. Aperīte librōs.  
[*Mārcus lūdit.*] Ō pessime, abōminande,  
scelerātissime, lūdis. Cape caput tū, et,  
tū, pedēs tenē. Nunc in umerōs eum tollite,  
dum ego virgīs caedō.
- Mārcus.* Ō magister, parce, parce! Ō tergum meum,  
quantum dolet! Ō! Ō!
- Magister.* Nunc sedē, et nōlī iterum lūdere dum ego doceō.
- Mārcus.* Nōne audis sonum, magister? Iānuam pulsat  
advena.
- Magister.* Audiō. Iānuam aperī, Mārce.  
[*Mārcus iānuam aperit. Physiōgnōmōn intrat.*]
- Physiōgnōmōn.* Salvē, magister. Salvēte, discipuli. Ego sum  
physiōgnōmōn.
- Magister.* Salvē, tū quoque, ō physiōgnōmōn. Sed cūr  
ad nōs venīs?
- Physiōgnōmōn.* Licetne mihi capita puerōrum pertractāre et  
mōrēs nātūramque cūiusque expōnere?
- Magister.* Licet tibi hōc facere, sī potes. Surgite, puerī,  
et ad physiōgnōmonem venite.  
[*Physiōgnōmōn Decimū caput pertractat.*]
- Physiōgnōmōn.* Tumōrem māgnū sentiō. Tū es puer sa-  
piēns, immō vērō sapientissimus.
- Decimus (Mārcō in aurem dīcit).* Pater mihi hunc tumōrem  
calceō suō fēcit.
- Physiōgnōmōn.* Nunc tū venī. [*Digitō Mārcum dēmōnstrat.*]  
Quid est tibi nōmen?
- Mārcus.* Mārcus est mihi nōmen.  
[*Physiōgnōmōn caput Mārcī pertractat.*]
- Physiōgnōmōn.* Trēs habēs māgnōs tumōrēs; ūnum ā dextrā,  
ā sinistrā duōs. Omnium sapientissimus es.
- Mārcus (submīssā vōce).* Tumōrēs in capitē sunt, quia herī  
ad terram cecidī.

*Lūcius.*            Ō physiōgnōmōn, et magistrī, sis, caput pertractā.

*Physiōgnōmōn.* Licetne mihi caput tuum pertractāre, domine?

*Magister.*        Ego nōn recūsō. [*Physiōgnōmōn caput magistrī pertractat.*]

*Physiōgnōmōn.* Ūnus, duo, trēs, quattuor, quīque, sex, septem, octō, novem, decem! Tumōrēs tuōs numerāre nōn possum! Tōtum caput plēnum est tumōribus. Īmmō vērō nōn caput, sed tumōrēs, habēs. Omnium stultissimus, crūdēlissimus....

*Magister (interpellat).* Tacē, insānissime! [*Ferulam suam capit, et physiōgnōmonis caput pulsat.*] Nunc, accipe tū quoque capitis tumōrem. Ūnum, duōs, trēs, quattuor, quīque, sex, septem, octō, novem, decem!

[*Physiōgnōmonem ē lūdō expellit.*]

## ARS GRAMMATICA

### *Tempus Perfectum*

I	II	III	IV
pulsāvi	sēdī	surrēxī	aperuī
pulsāvistī	sēdistī	surrēxistī	aperuistī
pulsāvit	sēdit	surrēxit	aperuit
pulsāvimus	sēdimus	surrēximus	aperuimus
pulsāvistis	sēdistis	surrēxistis	aperuistis
pulsāvērunt	sēdērunt	surrēxērunt	aperuērunt

fuī  
fuistī  
fuit  
fuimus  
fuistis  
fuērunt

## VIII

## DĒ LŪDŌ

Hodiē in lūdō discimus; stilō et cērīs incumbimus; omnēs dolēmus. Herī tamen rīsimus; nam physiōgnōmōn vēnit, quī capita omnium pertractāvit. Tumōrem māgnū in capite Decimī invēnit; etiam magistrī caput pertractāvit, et decem tumōrēs invēnit! Īmmō vērō tumōrēs magistrī ēnumerāre nōn potuit. Nōs discipulī iterum atque iterum rīsimus, sed magister ferulam suam rapuit, quā physiōgnōmonem pulsāvit atque omnīnō ē lūdō dēpulit. Herī fēlicēs fuimus; hodiē miserī sumus, stilō et cērīs incumbimus, nōn rīdēmus. Nōn tamen semper miserī sumus in lūdō. Nōnnunquam magister fābulās nōbīs nārrat. Optimam ōlim nārrāvit fābulam, quam ego nunc vōbīs nārrō. Nōn omnia possumus omnēs, ut dīcit Vergilius poēta, neque ego sum magister, sed nārrāre temptō.

*Fābula dē rēge quōdam.*

Rēx quīdam animī causā ōlim secundum ōceanī litus ambulat, cui ūnus ex assentātōribus, “Ō rēx omnipotēns,” inquit, “quī hominēs, quī mare, quī terram regis! Quid nōn potes facere? Tibi terra, caelum, ōceanus dēnique pāret.” At rēx tālia audiēns hominis vānam assentātiōnem reprehendit, et, “Nūgās,” inquit, “nārrās. Spectā enim.” Simul atque haec dixit, alium quendam iūssit sellam prope mare appōnere, et postquam ille sellam apposuit, rēx cōnsēdit, et crūra sua ūsque ad undās extendit. Simul undās propius accēdere vetuit. Aestus tamen nihilōminus sē incitāvit, et mox pedēs rēgis madefēcit; quī statim eīdem assentātōrī, “Spectā,” inquit, “quem nūper omnipotentem vocāvisti rēgem, cui hae saltem undae nōn pārent. Ut tū omnipotentem rēgem mē nūper vocāvisti, ita ego tē stultissimum assentātōrem nunc vocō.”

## EXERCITATIŌNĒS

## I

*Verte in tempus praesēns.*

1. Magister puerōs docuit.
2. Sextus libellum Mārcō dedit.
3. Physiōgnōmōn caput magistrī pertractāvit.
4. Mārcus in terram cecidit.
5. Physiōgnōmōn tumōrēs magistrī enumerāre nōn potuit.

*Verte in tempus perfectum.*

6. Rēx secundum oceanī lītus ambulat.
7. Rēx assentātōrem reprehendit.
8. Nūgās nārrās.
9. Tē stultissimum vocō.
10. Stilō et cērīs incumbimus.

## II

1. Cūr magister virgīs caedit Mārcum ?
2. Quid facere volt physiōgnōmōn ?
3. Cūr Decimus in capite habet tumōrem ?
4. Cūr Mārcus in capite habet tumōrēs ?
5. Quōmodo lūdī magister capitis tumōrem physiōgnōmonī fēcit ?

*Adde partēs vocābulōrum omīssās.*

6. Tū, Sexte, novum libell— Mārc— dā.
7. Licetne mihi capit— puer— pertractāre ?
8. Trēs māgnōs tumōr— habēs, ūn— ā dextr—, ā sinistr— duōs.
9. Tumōrēs tu— numer— nōn possum.
10. Physiōgnōmon— magister ē lūd— dēpellit.

## IX

### PRŌMISSOR

Lūdum nostrum frequentat discipulus qui semper multa prōmittit, nunquam tamen ea facit quae prōmittit. Itaque appellāmus eum "Prōmissōrem." Sī pater iubet eum surgere, "Surgam," inquit, nōn tamen surgit. Sī māter iubet ad lūdum fēstināre, "Fēstinābō," inquit, sed lentē ambulat. Sī magister rogat, "Poterisne pēnsū facere?" ille, "Poterō," respondet, nōn tamen facit. Herī magister nōs iūssit scribere, et, "Scribēmus," respondimus omnēs. Statim scribere incēpimus, ille tamen immōtus mānsit. Quid faciēmus tam ignāvō puerō? Pater dēbet dicere, "Dōnum tibi dabō," dare tamen nihil.

### EXERCITATIO

*Verte in tempus futurum.*

1. Lūdum nostrum multī discipulī frequentant.
2. Pater discipulum iubet surgere.
3. Domum abīmus.
4. Magister nōs virgīs caedit.
5. Physiōgnōmōn capita puerōrum pertractat.
6. Titus artem grammaticam nōn amat.
7. Vōs lūdītis.
8. Discipulus immōtus manet.
9. Omnēs scribere incipiunt.
10. Bene possumus respondēre.

### ARS GRAMMATICA

*Tempus Futurum*

I	II	III	IV
pulsābō	sedēbō	surgam	aperiam
pulsābis	sedēbis	surgēs	aperiēs
pulsābit	sedēbit	surget	aperiet
pulsābimus	sedēbimus	surgēmus	aperiēmus
pulsābitis	sedēbitis	surgētis	aperiētis
pulsābunt	sedēbunt	surgent	aperient

erō  
eris  
erit  
erimus  
eritis  
erunt

## X

## NOVERCA ET PRĪVĪGNUS

Ōlim erat iniūsta noverca, cui prīvīgnus rēx. Hunc rēgem interficere cōstituit, nam filium suum rēgem creāre cupiēbat. Diū occāsionem frūstrā exspectābat, sed tandem ei sic prōsperē cēssit cōsiliū. Villa novercae prope silvam stābat, ubi cottidiē rēx prīvīgnus cum comitibus suis ferās captābat. Per hanc silvam rēx quondam, ut mōs, equitābat; undique ērumpēbant ferae, quae sē in fugam statim dabant; vēmātōrēs quisque suum equum incitābant; omnēs ferās urgēbant. Subitō autem equus rēgis claudicāre incēpit; aliōs aequāre nōn iam poterat. Cēterī igitur rēgem superāvērunt, quī sōlus, ab omnibus dēstitūtus, ad villam novercae, quae in proximō erat, sē contulit. Simul atque noverca prīvīgnū suū appropinquantem vīdit, servō cuīdam fidēli pugiōnem dedit, eumque iūssit rēgem imprudentem ā tergō percutere. Ipsa rēgī obviam iit, cui statim ille sitiēns, "Salvē," inquit, "cāris-sima. Ut sitiō! Sōl mediō caelō ārdet. Ut dicit Vergilius noster:—

Nunc etiam pecudēs umbrās et frīgora captant.  
Potesne mihi pōtum dare?" Itaque noverca prīvīgnō pō-culum reverenter dedit, quod rēx equō insidēns statim hauriēbat. At servus ā tergō appropinquāvit, rēgemque bibentem pugiōne percussit.



Vivēbat quondam, spectā, mātṛōna senilis,  
 cui fuit, haud multō iūnior ipse, canis.  
 os dare iēiūnō catulō mātṛōna senilis  
 cōstituit; properat prōmere larga penum.  
 sed fuit omnīnō vacua illa penāria cella  
 victū: iēiūnus sic caret osse canis.

## EXERCITATIŌ

*Verte in tempus imperfectum.*

1. Privignus novercae est rēx.
2. Tū cum comitibus tuis per silvam equitās.
3. Titus artem grammaticam nōn amat.
4. Equus claudicat.
5. Domum redīmus.

6. Vōs omnēs clāmātis.
7. Servus rēgem pugiōne percussit.
8. Omnēs effugiunt.
9. Mātrōna senilis os dare iēiūnō canī properat.
10. Canis osse caret.

## ARS GRAMMATICA

*Tempus Imperfectum*

	I	II	III	IV
eram	pulsābam	sedēbam	surgēbam	aperiēbam
erās	pulsābās	sedēbās	surgēbās	aperiēbās
erat	pulsābat	sedēbat	surgēbat	aperiēbat
erāmus	pulsābāmus	sedēbāmus	surgēbāmus	aperiēbāmus
erātis	pulsābātis	sedēbātis	surgēbātis	aperiēbātis
erant	pulsābant	sedēbant	surgēbant	aperiēbant

## XI

## DĒ PUERŌ QUĪ AEGRŌTAT

Puer quī aegrōtat māne ē lectō nōn surgit, neque vestēs induit, neque per scālās dēscendit. Māter ad puerum venit, cui, “Cūr,” inquit, “ē lectō nōn surrēxistī? Cūr vestēs nōn induistī?” Cui puer, “Ō māter,” inquit, “aegrōtō. Ex capite, ex ventre labōrō.” Deinde māter medicum quaerit; medicus venit et puerō, “Linguam,” inquit, “mihi mōnstrā.” Puer linguam extendit, et medicus, “Ō tē miserum,” exclāmat, “pessima est lingua; oportet tē medicāmentum bibere. Medicāmentum tibi mīttam.” Deinde puer dormit, namque nox advenit. Ut Vergilius poēta dicit:

Et iam summa procul villārum culmina fūmant,  
māiōrēsq̄ cadunt altis dē montibus umbrae.

## ĪNSULA INCŌGNITA

Spectā tabulam pīctam. Terra, quam vidēs, est insula ; ita enim nōmināmus terram quam tōtam mare cingit. Fortāsse rogābis, “ Ubi est haec insula ? ” Facile est rogāre, sed respondēre difficile, immō vērō difficillimum. Equidem vērō nesciō ; immō vērō omnēs nesciunt. Quam ob rem insulam incōgnitam nōminō, namque incōgnitum est id quod omnēs nesciunt. Sed quamquam incōgnita, pulcherrima est insula. In āere volant avēs ; in marī sunt piscēs. Vidēsne quoque māgna illa mōnstra quae in marī natantia lītorī appropinquant ? Haec nōmināmus balaenās, quae dum natant aquam in āera ēiciunt. Nōnnūlli hominēs quoque in marī natāre temptant. Ipsā in terrā multae et pulcherrimae crēscunt arborēs. Quid enim arbore pulchrius esse potest ? Nōnne Vergilius poēta dīcit :

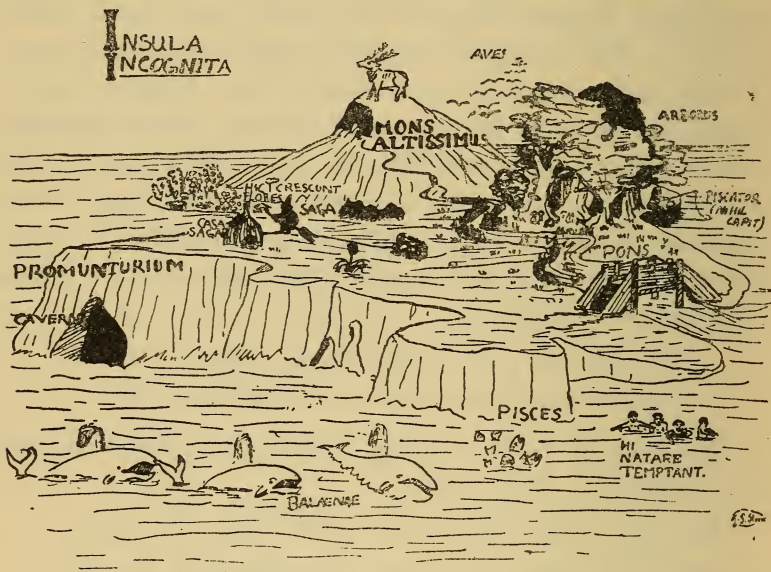
Fraxinus in silvīs pulcherrima, pīnus in hortīs,  
pōpulus in fluviīs, abiēs in montibus altīs ?

Alia quoque verba ēiusdem poētae bene dēscribunt insulam nostram. Dīcit enim :

Et nunc omnis ager, nunc omnis parturit arbōs ;  
nunc frondent silvae, nunc fōrmōsissimus annus.

Hanc insulam habitat sāga quaedam. Sāga est fēmina quae magicam artem scit. Nōn omnia possumus omnēs, dīcit Vergilius, sed sāga quidlibet facere potest. Magicīs suis artibus potest vel lūnam caelō dēdūcere, nec nōn animās ex imīs sepulchris excīre. Et nunc, ut in tabulā pīctā vidēs, scōpīs insidēns per āera perinde ac avis volat. Volat enim ad casam suam, quae prope mare in lītore stat. Haud procul ab hāc casā est prōmunturium, in quō est māgna spēlunca vel caverna. Hīc habitat mōnstrum terribile, quod vidēre nōn potes, nam sub mare balaenās ad lītus fugat. Sed adest certē, quamquam in praesentī nōn appāret. Quod balaenae bene

sciunt; itaque celeriter effugiunt. Namque mōnstrum quam māximē timent. Et iūre timent. Tria enim habet capita; cuique capitī sunt terna ōra, oculi dēnī, et prō crinibus anguēs, quī linguīs vibrantibus ōra sībila lambunt. Sed alia dē hōc mōnstrō nōn nārrābō; nōn enim tē terrēre volō, ut mōnstrum balaenās terret. Ad insulam redibimus.



In mediā insulā altissimus stat mōns; in summō monte stat cervus. Ē monte fluit rīvulus, nunc quidem nōn ita māgnus. Sed nōnnumquam postquam pluit, vel ut dicit Vergilius:

Iūppiter et laetō dēscendit plūrimus imbri,  
iam fluvius vehementer ruit

et rapidus montānō flūmine torrēns  
sternit agrōs, sternit sata laeta boumque labōrēs  
praecipitēsque trahit silvās.

Trāns fluvium fert pōns, prope quem est piscātor quī  
nūllōs tamen piscēs capit; omnēs enim, ut vidēs, in aliā maris

parte natant. Sed satis, ut putō, iam nārrāvī. Vōs, discipulī, mihi respondēte dē insulā rogantī. Ubi est casa sāgae? Tū, Sexte, respondē. Incipe, parve puer.

*Magister multa interrogat.*

## XII

### CURSUS MARITIMUS

- Pater.* Tite, Tite, surge. Sex iam diēs cubās.  
*Titus.* At, mī pater, surgere nōn possum. Prīmō hūius cursūs diē aegrōtāvī, et secundō, et tertiō, et quārtō, et quīntō, et sextō; adhūc nausēā labōrō.  
*Pater.* Nūgās! Minus iam tumidis aestuat mare flūctibus, et portuī cūdam appropinquāmus.  
*Titus.* Nōn nūgās, sed vērā dicō. Ecce, tremunt manūs, tremunt genua. Stāre nōn possum.  
*Pater.* Itane? Nōnne mē fallis? Fortāsse vērā dicis, nam pallidus es vīsū, et voltūs tuī speciēs mihi displicet. Sed sī in lectulō quiēscēs, nōlī tempus perdere. Orbilius ipse hanc nāvem herī ascendit, quī tē rēs aliquot grammaticās docēbit. Ego eum iam vocābō. Nōndum enim didicistī:

portus	rēs
portum	rem
portūs	reī
portuī	reī
portū	rē
portūs	rēs
portūs	rēs
portuum	rērum
portibus	rēbus
portibus	rēbus

*Titus.*    Ō parce mihi, mī pater.    Etsi displicet mihi nausea, magis displicent rēs grammaticae.    Abī, abī, nausea, sine mē surgere et ambulāre.    Rēbus grammaticīs studēre omnīnō nōn possum.    Ecce, pater, stō.

*Pater.*    Ō rem mirābilem!    Quam celeriter convaluisti!    Nōn modo magister sapiēns est Orbilius, sed etiam callidissimus medicus.

## ARS GRAMMATICA

*Dēclīnātiō Quārta**Singulārīter*

<i>N. V.</i>	manus	cornu
<i>Acc.</i>	manum	cornu
<i>Gen.</i>	manūs	cornūs
<i>Dat.</i>	manuī	cornuī <i>vel</i> cornū
<i>Abl.</i>	manū	cornū

*Plūrālīter*

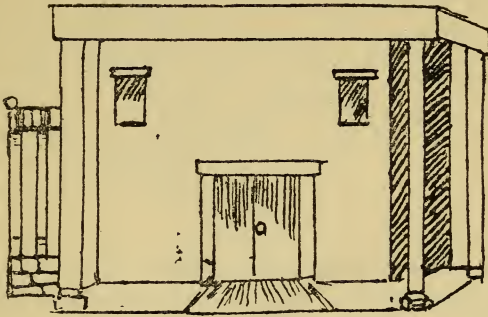
<i>N. V.</i>	manūs	cornua
<i>Acc.</i>	manūs	cornua
<i>Gen.</i>	manuum	cornuum
<i>Dat.</i>	manibus	cornibus
<i>Abl.</i>	manibus	cornibus

*Dēclīnātiō Quīnta**Singulārīter**Plūrālīter*

<i>N. V.</i>	diēs	diēs
<i>Acc.</i>	diem	diēs
<i>Gen.</i>	diēī	diērum
<i>Dat.</i>	diēī	diēbus
<i>Abl.</i>	diē	diēbus

# XIII

## AEDĒS IACCHI



Aspicias hīc aedēs quās aedificāvit Iacchus.



Frūmentumque vidēre licet; nam cōpia māgna  
intrā aedēs posita est quās aedificāvit Iacchus.



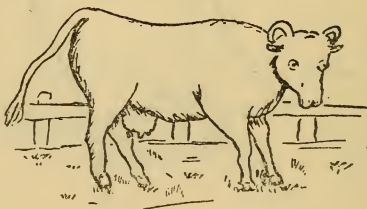
Frigora mūs fugiēns, in eādem irrēpserat aedēs,  
quī sibi frūmentī sōlus cōsūmpsit acervum  
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.



Occidit fēlēs miserum saevissima mūrem,  
frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,  
et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsit acervum  
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.



At fēlem canis hic infestō dente momordit,  
quae miserē occidit parvum saevissima mūrem,  
frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,  
et sibi frūmentī sōlus cōnsūmpsit acervum  
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.



Haec tamen est ingēns tibi bōs, cui cornua torta,  
quae pāscēbātur prātō, cornūque petivit

infestum catulum, fēlem quī dente momordit,  
 quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,  
 frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,  
 et sibi frūmentī sōlus cōsūmpsit acervum  
 intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.



Haec erat, aerumnīs cōnfecta, miserrima virgō,  
 mulgēbatque bovem māgnam, cui cornua torta,  
 quae pāscēbātur prātō, cornūque petivit  
 infestum catulum, fēlem quī dente momordit,  
 quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,  
 frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,  
 et sibi frūmentī sōlus cōsūmpsit acervum  
 intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

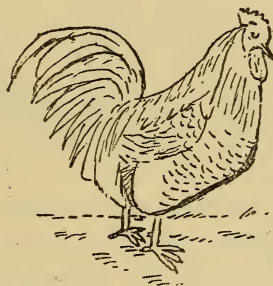
Sordidus hīc iuvenis, cui tam pannōsus amictus,  
 assiduē cupiēns hanc importūnus amābat  
 quae fuit, aerumnīs cōnfecta, miserrima virgō,  
 mulgēbatque bovem māgnam, cui cornua torta,  
 quae pāscēbātur prātō, cornūque petivit



infestum catulum, fēlem quī dente momordit,  
quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,  
frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,  
et sibi frūmentī sōlus cōsūmpsit acervum  
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.



Hic tamen, ecce, caput rāsus tōnsusque sacerdos,  
 quī iuvenī maestam dedit hanc miseramque puellam,  
 huic spōnsam iuvenī, cui tam pannōsus amictus,  
 quī semper cupiēns hanc importūnus amābat  
 quae fuit, aerumnīs cōfecta, miserrima virgō,  
 mulgēbatque bovem māgnam, cui cornua torta,  
 quae pāscēbātur prātō, cornūque petivit  
 infestum catulum, fēlem quī dente momordit,  
 quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,  
 frigora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,  
 et sibi frūmentī sōlus cōsūmpsit acervum  
 intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

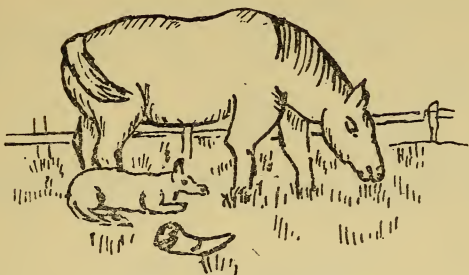


Hic gallus; quī sub lūcem cantāre solēbat  
 improbus, atque sacerdotis perrumpere somnōs,  
 quī, pius atque caput rāsus tōnsusque rotundum,  
 maerentem iuvenī dedit hanc miseramque puellam,  
 huic spōnsam iuvenī, cui tam pannōsus amictus,  
 quī semper cupiēns hanc importūnus amābat  
 quae fuit, aerumnīs cōfecta, miserrima virgō,  
 mulgēbatque bovem māgnam, cui cornua torta,  
 quae pāscēbātur prātō, cornūque petivit  
 infestum catulum, fēlem quī dente momordit,  
 quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,  
 frigora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,

et sibi frūmentī sōlus cōsūmpsit acervum  
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.



Agricola hīc prūdēns mandāverat hordea sulcīs,  
unde cibum gallō poterat praestāre canentī,  
huīc gallō quī sub lūcem cantāre solēbat  
improbū, atque sacerdotīs perrumpere somnōs,  
quī, pius atque caput rāsus tōnsusque rotundum,  
maerentem iuvenī dedit hanc miseramque puellam,  
huīc spōnsam iuvenī, cui tam pannōsus amictus,  
quī semper cupiēns hanc importūnus amābat  
quae fuit, aerumnīs cōnfecta, miserrima virgō,  
mulgēbatque bovem māgnam, cui cornua torta,  
quae pāscēbātur prātō, cornūque petivit  
infestum catulum, fēlem quī dente momordit,  
quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,  
frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,  
et sibi frūmentī sōlus cōsūmpsit acervum  
intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.



Agricolae spectās cornū, canem, equumque superbum,  
 grandia quī prūdēns mandāverat hordea sulcīs,  
 unde cibum gallō poterat praestāre canentī,  
 huīc gallō quī sub lūcem cantāre solēbat  
 improbus, atque sacerdotīs perrumpere somnōs,  
 quī, pius atque caput rāsus tōnsusque rotundum,  
 maerentem iuvenī dedit hanc miseramque puellam,  
 huīc spōnsam iuvenī, cui tam pannōsus amictus,  
 quī semper cupiēns hanc importūnus amābat  
 quae fuit, aerumnīs cōfecta, miserrima virgō,  
 mulgēbatque bovem māgnam, cui cornua torta,  
 quae pāscēbātur prātō, cornūque petivit  
 infēstum catulum, fēlem quī dente momordit,  
 quae miserē occīdit parvum saevissima mūrem,  
 frīgora quī fugiēns, in eāsdem irrēpserat aedēs,  
 et sibi frūmentī sōlus cōsūmpsit acervum  
 intrā aedēs positum quās aedificāvit Iacchus.

## EXERCITATIO

*Verte in tempus plūsquam perfectum.*

1. Iacchus aedēs aedificāvit.
2. Titus artem grammaticam nōn amat.
3. Haec nōn bene intellegō.
4. Fēcistine pēnsu tuu?

5. Mūs frumentī acervum cōnsūmpsit.
6. Mārcus et Quīntus ā lūdō sē abstinuērunt.
7. Vōs errātis.
8. Gallus sacerdotem excitāvit.
9. Discipulī rident.
10. Et iam summa procul villārum culmina fūmant.

## ARS GRAMMATICA

*Tempus Plūsquam perfectum*

I	II	III	IV
pulsāveram	sēderam	surrēxeram	aperueram
pulsāverās	sēderās	surrēxerās	aperuerās
pulsāverat	sēderat	surrēxerat	aperuerat
pulsāverāmus	sēderāmus	surrēxerāmus	aperuerāmus
pulsāverātis	sēderātis	surrēxerātis	aperuerātis
pulsāverant	sēderant	surrēxerant	aperuerant

## XIV

## DOLUS

Ōlim militēs oppidum obsidēbant, quod vī et armīs nullō modō expūgnāre poterant. Dolum igitur hūiusmodi excōgitāverunt. Oppidānum quemdam cāsū domum noctū redeuntem cēpērunt, quem sic statim admonuērunt: “Ad portam statim accēde, et cum cūstōdēs excitāveris haec verba eis dic, ‘Adsunt mēcum mercātōrēs quīdam; itinere iam fessī sunt. Si igitur portās aperueritis, hī ad dēversōrium sē recipient, multumque pecūniae vōbīs dabunt.’” Hōc tamen oppidānus, quī nihil patriā antiquius habēbat, facere recūsāvit. Militēs igitur cruciātū ac suppliciō eum torquēre incēpērunt,

et, "Nisi," exclāmāvērunt, "iūssa sine morā fēceris, tē trucidābimus." Oppidānus igitur cūstōdēs excitāvit, quibus, "Ad-sunt," inquit, "mēcum mercātōrēs quīdam; itinere iam fessī sunt. Si igitur portās aperueritis, hī ad dēversōrium sē recipient, multumque pecūniae vōbīs dabunt." Itaque cūstōdēs portās pandunt; militēs eās occupāvērunt, cūstōdēs obtruncāvērunt, oppidum intrāvērunt, omnia diripuērunt.

Frīgida vīx caelō noctis dēcēsserat umbra  
cum rōs in tenerā pecorī grātissimus herbā.

### PRAEFECTUS AERARIO

Ōlim erant duo hominēs, quōrum uterque praefectus aerariō fieri cupiēbat. Ambō igitur ad rēgem sē contulērunt; deinde alter, "Ō rēx," inquit, "sī mē aerariō praefēceris, ego tibi multum pecūniae dabō." Rēx autem alteri, "Et quid tū," inquit, "mihi dabis, sī ego tē praefēcero?" Cui respondit alter, "Ego tibi, ō rēx, sī mē aerariō praefēceris, nihil pecūniae quidem dabō, sed animō fidēli aerarium cūrābō." Eum igitur rēx aerariō praefecit.

### EXERCITATIO

*Adde verba.*

1. Cum cūstōdēs (excitāre) haec verba dīc.
2. Sī igitur portae (aperīre) mercātōres ad dēversōrium sē recipient.
3. Nisi iūssa (facere) vōs trucidābō.
4. Sī tē aerariō (praeficere) quid mihi dabis?
5. Sī rēx mē aerariō (praeficere) eī pecūniam dabō.

## ARS GRAMMATICA

*Tempus Futūrum et perfectum*

I	II	III	IV
pulsāverō	sēderō	surrēxerō	aperuerō
pulsāveris	etc.	etc.	etc.
pulsāverit			
pulsāverimus			
pulsāveritis			
pulsāverint			

## XV

## ITER ĀERIUM

*Daedalus.* Ecce, pennās perfēcī binās. Tū, fili, aptā meās  
meīs umeris, et ego tuīs tuās aptābō.

*Īcarus.* Sed ubi est cēra ?

*Daedalus.* Humī est, prope ipsās pennās.

*Īcarus.* Sed sine īgnī cēram liquefacere nōn poterō.

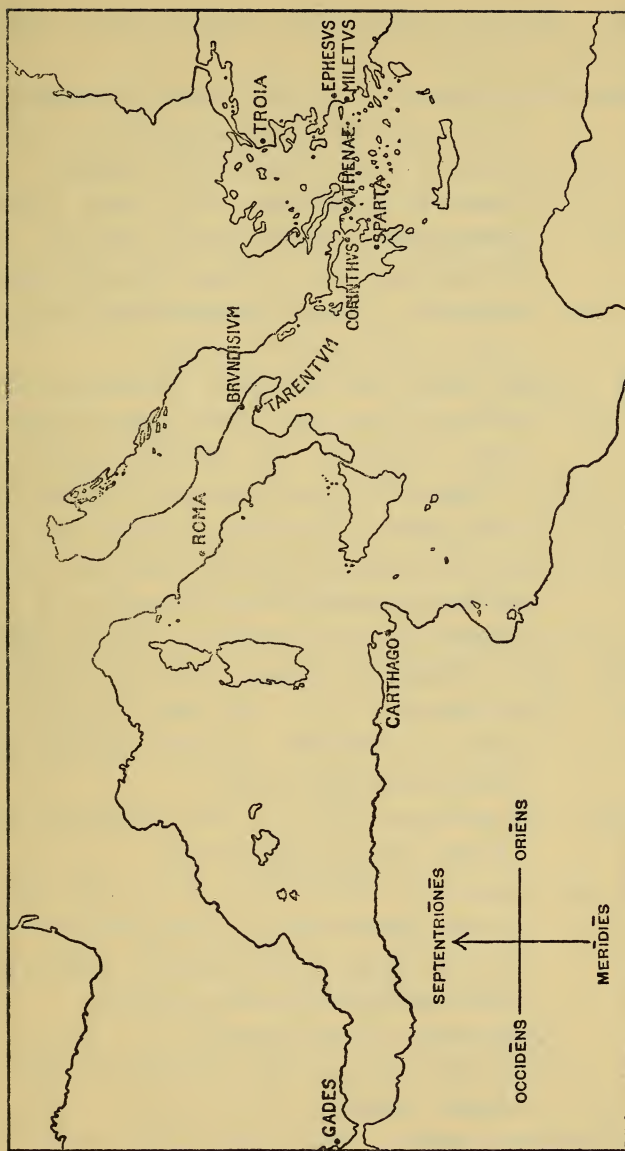
*Daedalus.* Ō mē immemorem ! Domī īgnem relīquī. Re-  
dite, servī, domum et afferte īgnem.

*Īcarus.* Affixae sunt pennae. Nunc sum volātūrus.

*Daedalus.* Nōlī, Īcare, sōlī appropinquāre. Sī altius volā-  
veris, cēra fortāsse liquēscet, et tū cadēs. Volā  
ad orientem.

*Īcarus.* Ut grātum est volāre ! Quae est urbs illa, mī  
pater ?

*Daedalus.* Ephesus est. Ephesī est templum Diānae. Ephe-  
sum iam advēnimus. Nunc Ephesō abīmus et  
Milētum prōcēdimus. Milētī habitant philo-  
sophī. Nunc volā ad occidentem.



*Īcarus.*     Ō pater, pater, quam pulchra urbs! Dic mihi nōmen.

*Daedalus.* Corinthus est. Corinthī hominēs fabricant aera. Nōn longē abest Sparta. Spartae sunt fortissimī mīlitēs. Nunc multa mīlia passuum volābimus ad occidentem. Hīc vidēs Tarentum. Tarentī nēmō māgnī mōmentī habitat. Nunc Brundisium imus. Neque Brundisii habitant clārissimī. Sed portus est celeberrimus. Iterum ad occidentem tē verte.

*Īcarus.*     Ecce, pater, urbs māxima. Rōma est. Rōmae habitat Titus, quī artem grammaticam nōn amat. Fortāsse nunc dē cāsū locātīvō recitat —Ephesī, Corinthī, Tarentī, Brundisii, Rōmae, humī, domī. Ō puerum miserrimum! Doleō quod iter āerium nōbīscum nōn facit. Ō pater cārissime, nōne licet dēscendere et Titum quaerere? Ut gaudēbit nōbīscum volāns!

*Daedalus.* Sed nullās habet pennās; volāre nōn poterit.

*Īcarus.*     Quid autem ad rem? Est enim eī māgna aquila quam mānsuēfēcit. Aquilae insidēns cursum nostrum aequāre poterit.

*Daedalus.* Dēscendēmus igitur, et Titus nōbīscum volābit.  
[*Villae Titī appropinquant.*]

*Īcarus* [*per fenestram vocāns*]. Tite, Tite! Hūc, hūc venī. Artem grammaticam iam relinque! Īnsidē aquilae quam mānsuēfēcistī; aquila tē per aurās portābit dum nōs volāmus.

*Titus.*     Quis vocat? Num somniō?

*Īcarus.*     Nōn est somnium, Tite. Statim tē parā. Nōbīscum volābis.

*Titus* [*aquilae īnsidēns*]. Euge, euge! Ego veniam. Caelum ascende, aquila, et volā cum Īcarō Daedalōque.

- Daedalus.* Collum aquilae diligenter retinē, Tite; celeriter volātūrī sumus. Iam Rōmam relinquimus. Rēctō cursū ad merīdiem contendimus. Ecce! Carthāgō nōbīs patet.
- Titus.* Quam pulchra est urbs! Quis hīc habitat?
- Daedalus.* Carthāginī habitābat Didō rēgina, quae hospitio excēpit Aenēān, quī Trōiā effūgit. Gādēs tamen nunc oportet nōs contendere.
- Īcarus.* Quid Gādibus est, mī pater, quod oportet nōs vidēre?
- Daedalus.* Gādibus stant columnae Herculis; est quoque hortus Hesperidum, ubi serpēns aurea pōma cūstōdit.
- Titus.* Ō Daedale, quam māximē cupiō Athēnās vidēre; Athēnīs sunt templa māgnifica. Nōnne licet ad occidentem redire? nōn longum est iter volantibus. Nōlī, sōdēs, recūsāre.
- Daedalus.* Nōn recūsābō. Verte tē ad occidentem, Īcare. Titus volt Athēnās vidēre.

## XVI

## SPECIĒS

- Puer.* Quis tū es, speciēs superba?
- Speciēs prior.* Fōrma quaedam sum verbōrum.
- Puer.* Et quis tū, speciēs miserābilis?
- Speciēs altera.* Fōrma quaedam sum verbōrum.
- Puer.* Sed quōmodo inter vōs discrepātis?
- Speciēs I.* Ego sum Vōx Āctīva. Āctīva sum quia omnia agō vel faciō—vocō, teneō, claudō, audiō.
- Speciēs II.* Ego sum Vōx Passīva. Passīva appellor quia nōn agō omnia sed patior—vocor, teneor,

claudor, audior. Vōx Āctīva est domina,  
ego sum serva; illa mē increpat, ego ab  
illā increpor; illa mē verberat, ego ab illā  
verberor.

*Puer.* Altera vestrum est stulta, altera iniūsta. Neu-  
tra māiōrem habet potestātem. Utrique  
est eadem potestās. Utraque eandem rem  
significāre potest. Nihil discrepat inter:  
Rōmānī Caesarem necant  
et

Caesar ā Rōmānis necātur.

*Speciēs I.* Nihil discrepat! Ō scelestum puerum! Ver-  
berābō tē!

*Speciēs II.* Tū ab illā verberāberis.

*Speciēs I.* Caedam tē!

*Speciēs II.* Tū ab illā caedēris.

*Speciēs I.* Poscēs auxilium. Omnēs tē audient.

*Speciēs II.* Tū ab omnibus audiēris.

*Speciēs I.* Lacerō tē!

*Speciēs II.* Ab illā lacerāris.

*Puer (expergīscitur).* Quāle somnium! Nimis herī gram-  
maticae studēbam. Ad multam noctem vigi-  
lāvī. Hinc illae speciēs! Nunc surgam, et  
dum surgō pēnsus iterābō.

### Vōx Passīva

<i>Tempus Praesēns</i>		<i>Tempus Futūrum</i>	
vocor	tangor	vocābor	tangar
vocāris	tangeris	vocāberis	tangēris
vocātur	tangitur	vocābitur	tangētur
vocāmur	tangimur	vocābimur	tangēmur
vocāminī	tangiminī	vocābiminī	tangēminī
vocantur	tanguntur	vocābuntur	tangentur

*Tempus Imperfectum*

vocābar	tangēbar
vocābāris	tangēbāris
vocābātur	tangēbātur
vocābāmur	tangēbāmur
vocābāmini	tangēbāmini
vocābantur	tangēbantur

## ARS GRAMMATICA

*Vōx Passīva*

Tempus praesēns, et tempus futūrum, et tempus imperfectum passīvae vōcis hunc in modum ā vōce āctīvā facile dūcēs :

<i>Singulāriter</i>	<i>Vōx Āctīva</i>	<i>Vōx Passīva</i>
<i>Prīma persōna</i>	-ō <i>vel</i> -m	-r
<i>Secunda</i> „	-s†	-ris†
<i>Tertia</i> „	-t	-tur
<i>Plūrālīter</i>		
<i>Prīma persōna</i>	-mus	-mur
<i>Secunda</i> „	-tis	-minī
<i>Tertia</i> „	-nt	-ntur

† -is in tempore futūrō cōniugātiōnis prīmae et secundae et in tempore praesentī tertiae cōniugātiōnis fit -eris in vōce passīvā.

## Exempli causā :

<i>Tempus Praesēns</i>	<i>Tempus Futūrum</i>	<i>Tempus Imperfectum</i>
pulsor	docēbor	aperiēbar
pulsāris	docēberis	aperiēbāris
pulsātur	docēbitur	aperiēbātur
pulsāmur	docēbimur	aperiēbāmur
pulsāmini	docēbimini	aperiēbāmini
pulsantur	docēbuntur	aperiēbantur

*Similiter*

audior	regar	pulsābar
audiris	regēris	pulsābāris
etc.	etc.	etc.

## XVII

## MERCURIUS

- Mercurius.* Ubi sunt illi mănēs, quōs ad īferōs dūcere dēbeō ?
- Servus.* Iam collēcti sunt omnēs. Vestēs illis ademptae sunt. Ōrnāmenta quoque ablāta sunt. Mihi spolia erunt.
- Mercurius.* Sed ubi sunt ? Nōndum ā mē spectāti sunt.
- Servus.* Ecce, in tenebrīs stant.
- Mercurius.* Exī tū, quī ā tergō latēs. Quis fuistī ?
- Umbra.* Caesar fuī. Interfectus sum ā Brūtō, quamquam nōndum rēx factus eram.
- Mercurius.* Nunc tū prōgredere, puer. Cūr volnerātus es et caesus ?
- Titus.* Ego verberātus sum. Eram olim Titus.
- Mercurius.* Verberātus es ?
- Servus.* Ita ; verberātus est ab Orbiliō, quia ars grammatica neglēcta erat. Itaque sē occīdit.
- Mercurius.* Ō puerum miserum ! Ō crūdēlem Orbilius ! Ubi est ille ? Vivitne adhūc ?
- Servus.* Nōn vivit. Īnsānus factus est et furiōsus quia Titus sē occīdit, itaque ipse quoque sē occīdit. Cito ā tē spectātus erit. Ego illum dūcam ad tē. Nōn veniet etsi ā tē vocātus erit.
- Mercurius.* Ō rem mirābilem ! Ecce venit magister Orbilius. Canit furiōsus grammaticās aliquot nūgās.
- Orbilius.* Ō Tite, Tite, ubi es ? Quandō ā mē vidēberis ? Grammaticam artem ā mē ipsō docēberis. Nunquam iterum Vōce Passīvā territus eris. Ecce, ipse recitō :

<i>Perfectum Tempus</i>	<i>Plūsquam perfectum Tempus</i>	<i>Futūrum et perfectum Tempus</i>
territus sum	territus eram	territus erō
territus es	territus erās	territus eris
territus est	territus erat	territus erit
territi sumus	territi erāmus	territi erimus
territi estis	territi erātis	territi eritis
territi sunt	territi erant	territi erunt

*Mercurius.* Ego poenās nōn sūmam. Satis poenārum dat.

### ARS GRAMMATICA

#### *Vōx Passīva*

Tempus perfectum, et tempus futūrum et perfectum, et tempus plūsquam perfectum vōcis passivae facile dūcēs, si participiō perfectō cūiusque verbī addideris praesēns aut futūrum aut imperfectum tempus verbī *sum*. Exempli causā :

<i>Tempus Perfectum</i>	<i>Tempus Futūrum et perfectum</i>	<i>Tempus Plūsquam perfectum</i>
pulsātus sum	doctus erō	apertus eram
„ es	„ eris	„ erās
„ est	„ erit	„ erat

#### *Similiter*

doctus sum	interfectus erō	morsus eram
etc.	etc.	etc.

#### *Modus Imperātīvus*

Fōrma modī imperātīvī vōcis passivae est singulārīter eadem quae fōrma infinitīvī praesentis in vōce āctīvā. Exempli causā :

	I	II	III	IV
<i>Infīnitīvus praesēns</i> <i>Vōcis āctivae</i>	pulsāre	docēre	regere	aperīre
<i>Imperātīvus modus</i> <i>Vōcis passivae</i>	pulsāre	docēre	regere	aperīre

Secunda persōna plūrālīter est idem quod secunda persōna praesentis temporis indicātīvī : e.g.

pulsāminī docēminī regiminī aperiminī



8. Quid indicat numerus ūndecimus ?  
(imperfectum tempus.)
9. „ „ „ septimus decimus ?  
(futūrum tempus.)
10. „ „ „ duodecimus? (perfectum tempus.)

### B. *Vōx Passīva*

Quid indicant eīdem numerī in vōce passīvā ?

Tempus praesēns	Futūrum	Imperfectum	Per- fectum	Plūsquam perf.	Fut. et perf.
XVI	XI	VII	IIII	II	I
XXII	XVII	XII	VIII	V	III
XXVII	XXIII	XVIII	XIII	VIIII	VI
XXXI	XXVIII	XXIIII	XVIII	XIIII	X
XXXIIII	XXXII	XXVIII	XXV	XX	XV
XXXVI	XXXV	XXXIII	XXX	XXVI	XXI

### *Exemplum*

Si vōx est passīva, verbum “monēre,” quid indicat numerus vīcēsīmus? Respōnsum “monitī erātis.”

### EXERCITATIŌ

1. Si vōx est passīva, verbum “audīre,” quid indicat numerus prīmus, tertius, decimus, vīcēsīmus prīmus, tricēsīmus?

2. Si vōx est āctīva, verbum “claudere,” quid indicat numerus secundus, quārtus, duodecimus, duodēvīcēsīmus, tricēsīmus tertius?

## EXERCITATIO

*Servus mē vocāvit* (āctīvē).

*Ego ā servō vocātus sum* (passīvē).

*Verte passīvē:*

1. Orbilius Titum verberat.
2. Orbilius Titum verberābit.
3. Orbilius Titum verberāvit.
4. Titus rēs grammaticās nōn amat.
5. Titus rēs grammaticās nōn amābat.
6. Titus rēs grammaticās nōn amāverat.
7. Mercurius mānēs ad inferōs dūcit.
8. Mercurius mānēs ad inferōs dūxerit.

*Verte āctīvē:*

1. Omnēs ā servō collēctī sunt.
2. Omnēs ā servō colliguntur.
3. Omnēs ā servō colligēbantur.
4. Magister ā nōbīs nōn amātur.
5. Magister ā mē nōn amābātur.
6. Caesar ā vōbīs interfectus est.
7. Ego ā vōbīs rēx factus sum.
8. Orbilius ā tē spectātus erit.

## XVIII

## MANCIPIŌRUM AUCTIŌ

- Mangō.* Tū mancipia dispōne, et quemque suō in ordine collocā; pedēsque gypsō obline; sic vēnālēs esse vidēbuntur, ēmptōrēsque quam plūrimōs allicient. Nunc praecōnium fac, et iubē ēmptōrēs iam adesse ad forum.
- Praecō.* Hūc, hūc advenīte ēmptōrēs! Optimī vēneunt servī. Quis licēbitur? Sī quis praesentem pecūniam numerāre nōn potest, pignus dare et proximō annō solvere licet.
- Mangō.* Multī conveniunt; itaque nihil cūctandum est. Vēndēmus ergō.
- Praecō.* Quem primum prōdūcēmus?
- Mangō.* Comātum hunc lūdī magistrum; etenim honestus vidētur esse.
- Praecō.* Heus tū, doctissime, catastam ascende; oculis omnium tē mōnstrā.
- Mangō.* Iam fac praecōnium.
- Praecō.* Optimum mancipium vēnumdō, doctissimum; quis emet? quis sapientissimus post hominum memoriam fierī volt? quis omnia nōsse et doctum sē praeberē?
- Ēmptor quīdam.* Speciē quidem vidētur foedissimā! Ostende mihi titulum, quī vitia ēius, sī quae habet, dēscribit. Deōs immortālēs! octō dentēs dēsunt, alterō oculō captus, alterō lippus, alterō pede claudus, gibber, distortis crūribus, vārus...

*Praecō (interpellāns).* Quid tamen ad rem membrōrum debilitās? mentis vērō aciē sī quis alius praeditus est.

*Ēmptor.* Nōn placet mihi; prōverbiū meminī, “mēns sāna in corpore sānō.” Sed quid potissimum nōvit?

*Praecō.* Arithmēticam, astronomiam, geōmetriam, mūsicam, omnēs auctōrēs et historiās, nūtricem Anchīsae, nōmen et patriam novercae Anchemolī, omnia dē longā vitā Acestae, dē numerō urnārum vinī quās Ēvander Phrygibus dōnāvit...

*Ēmptor.* Satis nūgārum! Licetne interrogāre hominem?

*Praecō.* Interrogā. Doctissimum inveniēs.

*Ēmptor.* Cuiās es?

*Lūdī magister.* Samius.

*Ēmptor.* Ubi institūtus es?

*Lūdī magister.* In Aegyptō, apud sapientēs quī ibi sunt.

*Ēmptor.* Age, sī tē ēmerō, quid mē docēbis?

*Lūdī magister.* Equidem docēbō tē nihil, sed in memoriam tibi revocābō.

*Ēmptor.* Quōmodo?

*Lūdī magister.* Purgābō prius animam, et sordēs illius ēluam.

*Ēmptor.* Sed quōmodo in memoriam revocābis?

*Lūdī magister.* Primum quidem opus erit longā quiete et silentiō et quinque integris annis nihil quidquam loquī.

*Ēmptor.* Ego tamen loquāx esse volō, nōn statua. Sed quid post silentium et post quinquennium fiet?

*Lūdī magister.* Postea vērō, hospes, sciēs dē terrā, et āere, et aquā, et ignī, et fōrmis eōrum...

- Ēmptor.* Fōrmam igitur habet ignis, et āēr, et aqua?  
*Lūdī magister.* Et māximē quidem manifēstam, neque enim sine fōrmā possunt sē movēre.
- Ēmptor.* Mira praedīcis.  
*Lūdī magister.* Praeter ea quae dicta sunt, etiam ipsum tē, quī ūnus vidēris, alium oculīs, alium rē vērā cōgnōscēs.
- Ēmptor.* Quid ais? Alius ego sum, nōn ille ipse qui nunc tēcum loquor?
- Lūdī magister.* Iam quidem hīc es; ōlim vērō in aliō corpore et sub nōmine aliō appārēbās; mox rūsus in aliud corpus et in aliud nōmen trānsibis.
- Ēmptor.* Lepidē nārrās! Egone immortalis erō? Sed dē hīs satis; quod ad victum autem, quālis es?
- Lūdī magister.* Animantibus mē abstinēō, sed omnia reliqua edō, nisi fabās.
- Ēmptor.* Cūr ā fabīs abhorrēs?  
*Lūdī magister.* Nōn abhorreō, sed sacrae sunt et mīra eārum nātūra.
- Ēmptor.* Ut mīra nārrās! Quantī illum vēdis?  
*Praecō.* Decem minīs.  
*Ēmptor.* Meus est, tantī ēmptus.  
*Praecō.* Heus tū! nunc tibi quoque ascendendum est. Nōne vērē sapiēns vidētur esse?
- Ēmptor.* Turpissimō saltem est aspectū, ut decet sapientem. Sed quid scīs facere? Quās artēs ēdoctus es?
- Medicus.* Morbōs sānāre sciō.  
*Ēmptor.* Quālēs morbōs?  
*Medicus.* Febrēs, podagram, coryzam, dolōrēs capitis, dentium, ventris.  
*Ēmptor.* Quōrum nūllum patior, neque unquam passus sum.

- Medicus.* Itaque frueris in corpore sãnō mente insãnā.  
*Praecō.* Tacē, tacē, nisi vīs verberārī. Dēscende, et  
tū, qui ā tergō latēs, furcifer, ascende.  
*Ēmptor.* Iūppiter, ut celeriter ascendit! Dī immor-  
tālēs, quam artem tū ēdoctus es?  
*Fūnambulus.* Ego sum fūnambulus; per fūnem quamvis  
tenuem ambulāre possum.  
*Ēmptor.* Sed quid ad rem? Quid ūtile facere  
potes?  
*Fūnambulus.* Graecō mōre saltāre possum docēre liberōs  
tuōs et trochō lūdere.  
*Ēmptor.* Bene, optime! Ego tē emam. Liberī enim  
meī tempus mihi semper terunt iubentēs  
mē sēcum lūdere. Nunc nōn diūtius tem-  
pus nēquiquam cōnsūmam. Dabō tibi,  
*Praecō.* Satis. Accipe, sed ūtere eō benignē.

## XVIII

## PUER QUI Ā LŪDŌ SĒ ABSTINUIT

*Persōnae*

Sextus	}	frātrēs	Medicus
Quīntus			Lūdī magister
Mārcus			Alii discipuli
Pater			
Māter			

SCAENA PRĪMA. *In villā Mārcī patris.*

[*Māter et pater ientāculum edunt.*]

- Pater.* Ubi sunt Quīntus, et Sextus, et Mārcus?  
*Māter.* Omnēs excitāvī. Venient mox; immō vērō iam  
veniunt.

[*Quīntus et Sextus intrant.*]

*Quīntus.* Salvē, māter! Salvē, pater! [*Sextus calceōs suōs quaerit.*]

*Māter.* Patrem salvēre iubē, Sexte.

*Sextus.* Salvē! Calceōs meōs invenīre nōn possum.

*Māter.* Ō pessime, nēglegēns es. Venī hūc. Ō puer abōminande! Collum nōn lāvistī, comās nōn pexistī. Abī iterum ad cubiculum tuum et collum lavā, comāsque pecte.

[*Exit Sextus.*]

[*Omnēs ientāculum edunt. Quīntus multum edīt, et multum bibit.*]

*Quīntus.* Dā mihi, sis, māter, aliquantulum porcīnae.

*Māter.* Nōne satis iam ēdistī, mī Quīnte? Nōn oportet tē nimis edere. Sī nimis edēs, ex ventre labōrābis.

*Quīntus.* Nōndum satis ēdī; etiam nunc ēsuriō.

*Pater.* Satis nōn ēdistī, scelerātissime! Iam tria ōva et multum pānis ēdistī. Nōn licet tibi plūs edere. [*Sextus iterum intrat.*]

*Sextus.* Mārcus ē lectō surgere nōnvolt. In lectō iacet, neque ad lūdum ire volt.

*Pater.* Sed oportet eum statim surgere. Cūr nōndum surrēxit?

*Sextus.* Quia aegrōtat, mī pater. Ex ventre, ex capite labōrat.

*Quīntus.* Nimis ēdit Mārcus; nunc ex ventre labōrat. Ego nimis nōn edam.

*Māter.* Tū, tamen, fēstinā, Sexte. Ientāculum nōn ēdistī, et mox ad lūdum ire tē oportēbit. Accipe aliquantulum porcīnae.

[*Sextus porcīnam edīt.*]

*Quīntus.* Cūr Sextō porcīnam dās, māter? mihi nōn dedistī.

*Pater.* Tacē! omnium avidissimus es. Tū iam tria ōva ēdistī et nunc porcīnam edere vīs.

*Māter.* Fēstināte! iam oportet vōs ad lūdum ire. Valēte!  
ego ad Mārcum ibō.

*Sextus.* } Valē, māter! Valē, pater. Nōs ad lūdum imus.  
*Quīntus.* }

SCAENA SECUNDA. *In cubiculō Mārci.*

*Māter.* Cūr nōndum ē lectō surrēxistī, Mārce?

*Mārcus.* Ō māter, aegrōtō! Ex capite, ex ventre labōrō.

*Māter.* Linguam mihi mōnstrā. [*Mārcus linguam suam extendit.*] Sed rubra est lingua. Satis bene valēs, nōn aegrōtās. Oportet tē ad lūdum ire.

*Mārcus.* Nōn satis valeō, mea māter; vehementer ex ventre labōrō. Ō ventrem meum! Ad lūdum ire nōn possum.

*Māter.* Medicum igitur quaeram. [*Māter exire incipit.*]

*Mārcus.* Ō māter, redī, mea māter!

*Māter.* Quid vīs?

*Mārcus.* Iēiūnus sum, mea māter, neque ientāculum ēdī.  
Licetne mihi ientāculum in lectō edere?

*Māter.* Sī ex ventre labōrās, nōn oportet tē edere. Sed quid vīs?

*Mārcus.* Ōva, sīs, et aliquantulum porcīnae.

*Māter.* Babae! Porcīnam tibi nōn dabō. Pultem adferam. [*Exit māter.*]

*Mārcus* [*submīssā vōce*]. Ō mē miserum! pultem nōn amō.  
Sed necesse est edere. Ad lūdum hodiē nōn ibō, quia pēnsu meum nōn fēcī. Ego in lectō iaceō; Sextus et Quīntus in ludō sunt. Illi scribunt et recitant, iterum recitant, iterum scribunt. Ego in lectō iaceō et dormiō.

[*Māter redit quae pultem adfert.*]

*Māter.* Nunc, Mārce, pultem adferō. Medicum arcessivī, quī mox veniet. Accipe pultem.

[*Mārcus pultem capit, et edere incipit.*]

*Mārcus.* Hōc mihi nōn placet, māter. Nōnne licet mihi  
ōvum edere?

*Māter.* Minimē. Nihil nisi pultem tibi dabō.

[*Iānuam pulsat medicus.*]

Intrā!

*Medicus.* Salvē, mātṛōna! Quis aegrōtat?

*Māter.* Salvē tū quoque! Hīc mihi filius ex ventre  
labōrat.

*Medicus.* Puerī semper ex ventre labōrant. Nimis edunt,  
deinde ex ventre labōrant. Manum mihi dā,  
puerule; pulsum sentiam. Ūnus, duo, trēs,  
quattuor, quīque, sex, septem, octō, novem,  
decem, ūndecim, duodecim, tredecim, quattuor-  
decim, quīndecim, sēdecim, septemdecim, duo-  
dēvigintī, ūndēvigintī, vīgintī. Nunc linguam  
mihi mōnstrā. [*Mātrī in aurem dīcit.*] Satis  
bene valet puer; nōn aegrōtat. Sed ad lūdum  
īre nōnvolt, itaque aegrum simulat. Amāris-  
simum medicāmentum eī dabō. [*Clārā vōce*]  
Vehementer aegrōtat, sed bonum medicāmen-  
tum eī dabō.

*Mārcus.* Licetne mihi ōva edere?

*Medicus.* Minimē vērō. Nihil nisi pultem et medicā-  
mentum tibi dabō.

[*Māter et medicus exeunt.*]

*Mārcus.* Ego medicāmentum nōn bibam. Per fenestram  
effugiam.

[*Celeriter ē lectō surgit, vestēs induit, per fenes-  
tram exit.*]

SCAENA TERTIA. *In lūdō.*

[*Discipulī in sellīs sedent: intrat magister.*]

*Discipulī.* Salvē, magister!

*Magister.* Salvēte discipulī! Adsuntne omnēs?

*Quīntus.* Mārcus, quī aegrōtat, abest. Ex ventre labōrat.

*Magister.* Ille semper aegrōtat,—vel aegrum simulat. Is quī semper abest nihil potest discere. Tū, Quīnte, multō eris sapientior quam frāter tuus. Nunc animum attendite omnēs, et librōs aperite! [*Sextus per fenestram spectat.*] Quem oportet recitāre?

*Decimus.* Licetne mihi, magister?

*Quīntus (interpellāns).* Tū herī recitāvistī. Hodiē mē oportet recitāre.

*Magister.* Puerō quī interpellat recitāre nōn licet. Tū, Manlī, incipe recitāre.

*Sextus.* Ō magister...

*Magister.* Nōlī interpellāre, Sexte! Manlius recitāre incipit. [*Sextus iterum per fenestram spectat.*]

*Manlius (ē librō recitāns).* Ōlim homo quīdam in hortō suō sedēbat...

*Sextus (interpellāns).* In hortō tuō...

*Magister.* Tacē, Sexte! Nōn est “in hortō tuō.” Spectā librum! Est “in hortō suō.”

*Manlius (pergēns).* quī vīnum bibēbat, cibumque edēbat...

*Sextus (interpellāns).* Nunc edit...

*Magister (sevērā vōce).* Nōn nunc edit. Ōlim edēbat. Tū animum nōn attendis, sed per fenestram spectās. Librum spectā, et nōlī iterum interpellāre. Sī iterum interpellābis, tē virgīs caedam. Perge recitāre, Manlī!

*Manlius.* In mēnsā erant ōva, pānis...

*Magister.* Dēsiste! Sextus animum nōn attendit.

*Sextus.* Sed, magister...

*Magister.* Tacē, improbissime! Vōcem tuam audīre nōn volō. Animum attende. Perge, Manlī!

[*Sextus chartam capit et scrībit.*]

*Manlius.* In mēnsā erant ōva, pānis, ūvae...

*Magister.* Satis! Improbissimus ille Sextus scribit. Dā mihi, Sexte, id quod scripsisti.

[*Sextus chartam magistrō dat.*]

*Magister (recitāns).* "Magister mala sūs est." Ō puerum abominandum, improbissimum, scelerātissimum...

*Sextus.* Sed hōc nōn scripsī, magister.

*Magister.* Omnium mendācissimus es! Meis ipse oculis tē scribentem vidī.

*Sextus.* Ita, magister. Scribēbam; sed nōn "māla" scripsī, sed "māla." Et verbum "ēst" breviter scripsī prō "edit." Nihil mihi dīcere licēbat, et per fenestram porcum vidī māla tua edentem.

[*Omnēs ad fenestrās ruunt.*]

*Magister.* Sedēte omnēs! [*Omnēs iterum sedent, et Sextus dīcere pergit.*]

*Sextus.* Temptāvi tibi dīcere, sed tū semper, "Nōli interpellāre," exclāmābās. Scripsī igitur, quia loquī mihi nōn licuit.

*Magister.* Num rē vērā in hortō porcus pōma mea edit?

*Sextus.* Immō vērō omnia iam ēdit.

*Magister.* Cūr nōn anteā mihi dīxisti, stulte? Ō mē miserum! Plūs docēre hodiē nōn possum. Licet vōbis abire. Hodiē discere nōn necesse est. Ego porcum comprehendere temptābō.

[*Exit.*]

[*Puerī exīre incipiunt.*]

*Sextus.* Ō beātum mē! Hodiē nōn discam, sed lūdā. Mārcus in lectō iacet; ego currō, ego saltō!

*Quīntus.* Mē quoque beātum! Mārcus pultem edet, ego crūstula edam.

*Sextus.* Ō miserrimum Mārcum! Ille medicāmentum bibit; nōs porcum vīdimus māla magistri edentem!

*Quīntus.* Medicus linguam Mārci spectat.

*Manlius.* Nōs triumphum spectābimus.

*Decimus.* Quem triumphum dicis?

*Manlius.* Nōne audīvistī? Post merīdiem Britannōs in triumphō dūcet Iūlius Caesar. Britannōs vīcit, et hodiē erit triumphus.

*Omnēs.* Euge! Euge! Ad triumphum ibimus.

[*Exeunt omnēs.*]

SCAENA QUĀRTA. *In Viā Sacrā.*

[*Spectātōrēs pompam spectant.*]

*Sextus.* Ut multi sunt militēs! Iō triumphē!

*Quīntus.* Spectā gladiōs! Spectā pila!

[*Tubicinēs "taratantara" dīcunt.*]

*Decimus.* Tubicinēs audiō. Iō triumphē!

*Spectātōrēs.* Iō triumphē! Iō triumphē!

*Quīntus.* Optima est pompa. Ecce! vidēsne animālia ista?

*Manlius.* Elephantī sunt. Elephantōs antea nōn vīdī.  
Ō beātum mē! Iō triumphē!

*Sextus.* Et signa militum spectā! Vidēsne tū, Quīnte?  
Nōn vidēs. Spectātōrēs spectās; nōlī illōs spectāre; pompam spectā! Cūr spectātōrēs spectās?

*Quīntus.* Quia Mārcum videō.

*Sextus.* Mārcum nōn vidēs. Ille in lectō iacet.

*Quīntus.* Videō eum. Ecce! nōne tū vidēs?

*Sextus.* Ubi est?

*Quīntus.* Spectā! In summō mūrō sedet.

*Manlius.* Ā lūdō sē abstinuit. Nōn aegrōtābat. Magister eum virgīs caedet.

*Sextus.* Eum videō. (*Clāmāns*) Mārce, venī hūc!

*Mārcus.* Minimē vērō. Ad mē venīte! Optimus est locus.  
Bene vidēre possum.

[*Omnēs ad Mārcum eunt.*]

*Sextus.* Quōmodo hūc vēnistī?

*Quīntus.* Nōn aegrōtāvistī. Aegrum simulāvistī, et tē ā lūdō abstinuistī.

*Mārcus.* Ita vērō. Ad lūdum ire nōluī, quia pēnsu meum nōn fēcera. Sed pessimus ille medicus malum medicāmentum mihi dedit, quod bibere nōlēbam. Itaque per fenestram effūgī.

*Spectātōrēs.* Iō triumphe! Iō triumphe!

*Quīntus.* Magister tē virgīs caedet.

*Mārcus.* Nihil cūrō. Pompam spectāte.

*Spectātōrēs.* Iō triumphe! Iō triumphe!

*Decimus.* Vidētisne Britannōs?

*Manlius.* Abōminandī sunt omnēs!

*Mārcus.* Ecce! ōva pūtida habeo. In Britannōs iaciam.

*Quīntus.* }  
*Sextus.* } Dā mihi! Dā mihi!  
*Manlius.* } [Omnēs in Britannōs ōva iaciunt.]

*Manlius.* Bene! Caput Britannī cūiusdam percussī.

*Mārcus.* Macte virtūte! Ōvō meō oculum dextrum Britannicī ducis percussī. Habet! Habet!

*Spectātōrēs.* Iō triumphe! Iō triumphe!

*Sextus.* Cavē, Mārce! Lūdī magistrum videō.

*Mārcus.* Ō mē miserum! Ego effugiam.

[*Dē mūrō dēscendit, sed magister eum videt.*]

*Magister.* Tē videō, Mārce! Venī hūc! [*Mārcum comprehendit magister.*] Abōminande puerule! Ā lūdō tē hodiē abstinuistī. Nunc autem ad lūdum redībimus, et virgīs tē caedam.

*Mārcus.* Ō parce, magister, parce mihi!

*Spectātōrēs.* Iō triumphe! Iō triumphe!

[*Magister Mārcum abdūcit.*]

*Mārcus.* Ō magister, vidēsne porcū istum? Ut māgnus est!

*Magister.* Porcū dicis? Ubi est? [*Grūnnit porcus.*]

*Mārcus.* Ecce! Spectā!

*Magister.* Videō eum. Curre, Mārce, celeriter. Porcum comprehendere temptā. Sī porcum comprehendere poteris, tibi parcam. [*Mārcus celeriter currit, et porcum comprehendit quem ad magistrum dūcit.*]

*Mārcus.* Ecce! magister. Porcum comprehendī. Nunc oportet tē mihi parcere, ut prōmisistī.

[*Grunnit porcus.*]

*Magister.* Tibi parcam, optime. Porcum mihi dā!

[*Magister porcum abdūcit; Mārcus ad pompam redit.*]

*Spectātōrēs.* Iō triumphē! Iō triumphē!

FĪNIS.

#### PERSŌNAE HŪIUS LIBRĪ

*Miles loquitur.*

Miles in arma feror; puerī teneraeque puellae  
vivite fēlicēs, mē mala bella vocant.

*Cīvis loquitur.*

Cēdunt arma togae. sum cīvis inūtilis armīs,  
pāce tamen faciō mūnera digna virō.

*Caesar loquitur.*

Insīgnis victor Gallōrum Iūlius adsum,  
cui miserae mortis glōria causa fuit.

*Brūtus loquitur.*

Caesaris adveniō victōris Brūtus amīcus.  
cūr nex ista? rogās? ille tyrannus erat.

*Titus loquitur.*

Adsum grammaticam quī stultus abōminor artem.  
quis sine grammaticā reddere pēnsa potest?

Hic meus liber, ō puer  
quī studēs sapientiae,  
si placet tibi, dum docet,  
si docet, tibi dum placet,  
mūnus omne perēgit.

scripta pāgina fābulās,  
pīcta pāgina imāginēs,  
pāgina omnis habet iocōs;  
mīxta sēria cum iocīs  
taedium grave tollunt.

disce grammaticam, puer;  
cīvis, indue tē togā;  
Caesarem gladiō necā,  
Brūte, cum sociīs tuīs;  
tū renāscere, Rōma!

Rōma militibus potēns,  
Rōma lēgibus ūtilis,  
Rōma Vergiliī parēns,  
virtūtis puerīs dedit,  
dat, dabit documentum.

## ARS GRAMMATICA

	M.	F.	N.
<i>Singulāriter</i>			
<i>Nōm.</i>	parvus	parva	parvum
<i>Voc.</i>	parve	parva	parvum
<i>Acc.</i>	parvum	parvam	parvum
<i>Gen.</i>	parvī	parvae	parvī
<i>Dat.</i>	parvō	parvae	parvō
<i>Abl.</i>	parvō	parvā	parvō
<i>Plūrāliter</i>			
<i>Nōm.</i>	parvī	parvae	parva
<i>Voc.</i>	parvī	parvae	parva
<i>Acc.</i>	parvōs	parvās	parva
<i>Gen.</i>	parvōrum	parvārum	parvōrum
<i>Dat.</i>	parvis	parvis	parvis
<i>Abl.</i>	parvis	parvis	parvis

## DĒCLĪNĀTIŌ SECUNDA

	M.	M.
<i>N.V.</i>	puer	magister
<i>Acc.</i>	puerum	magistrum
<i>Gen.</i>	puerī	magistrī
<i>D. Abl.</i>	puerō	magistrō
<i>N.V.</i>	puerī	magistrī
<i>Acc.</i>	puerōs	magistrōs
<i>Gen.</i>	puerōrum	magistrōrum
<i>D. Abl.</i>	puerīs	magistrīs

	<i>M.</i>	<i>M.</i>	<i>M.</i>
<i>Nōm.</i>	filius	vir	deus
<i>Voc.</i>	fili	vir	deus
<i>Acc.</i>	filium	virum	deum
<i>Gen.</i>	filiī <i>vel</i> fili	virī	dei
<i>D. Abl.</i>	filiō	virō	deō
<i>N. V.</i>	filiī	virī	dī (dei)
<i>Acc.</i>	filiōs	virōs	deōs
<i>Gen.</i>	filiōrum	virōrum <i>vel</i> virum	deōrum <i>vel</i> deum
<i>D. Abl.</i>	filiis	virīs	dīs (deīs)

<i>Singulārīter</i>	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>
<i>Nōm.</i>	miser	misera	miserum
<i>Voc.</i>	miser	misera	miserum
<i>Acc.</i>	miserum	miseram	miserum
<i>Gen.</i>	miserī	miserae	miserī
<i>Dat.</i>	miserō	miserae	miserō
<i>Abl.</i>	miserō	miserā	miserō

*Plūrālīter*

<i>Nōm.</i>	miserī	miserae	misera
<i>Voc.</i>	miserī	miserae	misera
<i>Acc.</i>	miserōs	miserās	misera
<i>Gen.</i>	miserōrum	miserārum	miserōrum
<i>Dat.</i>	miserīs	miserīs	miserīs
<i>Abl.</i>	miserīs	miserīs	miserīs

## ADJECTĪVA SECUNDAE DĒCLĪNĀTĪŌNIS

<i>Singulārīter</i>	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>
<i>Nōm.</i>	pulcher	pulchra	pulchrum
<i>Voc.</i>	pulcher	pulchra	pulchrum
<i>Acc.</i>	pulchrum	pulchram	pulchrum
<i>Gen.</i>	pulchrī	pulchrae	pulchrī
	etc.	etc.	etc.

## DĒCLĪNĀTIŌ TERTIA

**miles, militis (m.)**

	<i>Singulārīter</i>	<i>Plūrālīter</i>
<i>N. V.</i>	miles	militēs
<i>Acc.</i>	militem	militēs
<i>Gen.</i>	militis	militum
<i>Dat.</i>	militī	militibus
<i>Abl.</i>	milite	militibus

**opus, operis (n.)**

	<i>Singulārīter</i>	<i>Plūrālīter</i>
<i>N. V.</i>	opus	opera
<i>Acc.</i>	opus	opera
<i>Gen.</i>	operis	operum
<i>Dat.</i>	operī	operibus
<i>Abl.</i>	opere	operibus

**cīvis, cīvis (m.)****nūbēs, nūbis (f.)****pōns, pontis (m.)****mare, maris (n.)***Singulārīter*

<i>N. V.</i>	cīvis	nūbēs	pōns	mare
<i>Acc.</i>	cīvem	nūbem	pontem	mare
<i>Gen.</i>	cīvis	nūbis	pontis	maris
<i>Dat.</i>	cīvī	nūbī	pontī	marī
<i>Abl.</i>	cīve	nūbe	ponte	marī

*Plūrālīter*

<i>N. V.</i>	cīvēs	nūbēs	pontēs	maria
<i>Acc.</i>	cīvēs	nūbēs	pontēs	maria
<i>Gen.</i>	cīvium	nūbium	pontium	marium
<i>Dat.</i>	civibus	nūbibus	pontibus	maribus
<i>Abl.</i>	civibus	nūbibus	pontibus	maribus

## DĒCLĪNĀTIŌ QUĀRTA

**portus** (*m.*)                      **cornū** (*n.*)*Singulārīter*

<i>N. V.</i>	portus	cornū
<i>Acc.</i>	portum	cornū
<i>Gen.</i>	portūs	cornūs
<i>Dat.</i>	portuī (portū)	cornū
<i>Abl.</i>	portū	cornū

*Plūrālīter*

<i>N. V.</i>	portūs	cornua
<i>Acc.</i>	portūs	cornua
<i>Gen.</i>	portuum	cornuum
<i>Dat.</i>	portibus	cornibus
<i>Abl.</i>	portibus	cornibus

## DĒCLĪNĀTIŌ QUĪNTA

**Diēs** (*m. vel f.*)

	<i>Singulārīter</i>	<i>Plūrālīter</i>
<i>N. V.</i>	diēs	diēs
<i>Acc.</i>	diem	diēs
<i>Gen.</i>	diēī	diērum
<i>Dat.</i>	diēī	diēbus
<i>Abl.</i>	diē	diēbus

## ADJECTĪVA TERTIAE DĒCLĪNĀTIŌNIS

**melior, meliōris**

<i>Singulārīter</i>	<i>M. F.</i>	<i>N.</i>
<i>N. V.</i>	melior	melius
<i>Acc.</i>	meliōrem	melius
<i>Gen.</i>	meliōris	meliōris
<i>Dat.</i>	meliōrī	meliōrī
<i>Abl.</i>	meliōre	meliōre

<i>Plūrālīter</i>	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>
<i>N.V.</i>	meliorēs	meliora
<i>Acc.</i>	meliorēs	meliora
<i>Gen.</i>	meliorum	meliorum
<i>Dat.</i>	melioribus	melioribus
<i>Abl.</i>	melioribus	melioribus

**trīstis, trīstis**

<i>Singulārīter</i>	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>
<i>N.V.</i>	trīstis	trīste
<i>Acc.</i>	trīstem	trīste
<i>Gen.</i>	trīstis	trīstis
<i>Dat.</i>	trīstī	trīstī
<i>Abl.</i>	trīstī	trīstī
<i>Plūrālīter</i>		
<i>N.V.</i>	trīstēs	trīstia
<i>Acc.</i>	trīstēs	trīstia
<i>Gen.</i>	trīstium	trīstium
<i>Dat.</i>	trīstibus	trīstibus
<i>Abl.</i>	trīstibus	trīstibus

**ācer, ācris**

<i>Singulārīter</i>	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>
<i>N.V.</i>	ācer	ācris	ācre
<i>Acc.</i>	ācrem	ācrem	ācre
<i>Gen.</i>	ācris	ācris	ācris
<i>Dat.</i>	ācrī	ācrī	ācrī
<i>Abl.</i>	ācrī	ācrī	ācrī
<i>Plūrālīter</i>			
<i>N.V.</i>	ācrēs	ācrēs	ācria
<i>Acc.</i>	ācrēs	ācrēs	ācria
<i>Gen.</i>	ācrium	ācrium	ācrium
<i>Dat.</i>	ācribus	ācribus	ācribus
<i>Abl.</i>	ācribus	ācribus	ācribus

**audāx, audācis***Singulārīter*

	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>
<i>N.V.</i>	audāx	audāx
<i>Acc.</i>	audācem	audāx
<i>Gen.</i>	audācis	audācis
<i>Dat.</i>	audācī	audācī
<i>Abl.</i>	audācī	audācī

*Plūrālīter*

<i>N.V.</i>	audācēs	audācia
<i>Acc.</i>	audācēs	audācia
<i>Gen.</i>	audācium	audācium
<i>Dat.</i>	audācibus	audācibus
<i>Abl.</i>	audācibus	audācibus

**PRŌNŌMINA***Singulārīter*

<i>Nōm.</i>	ego	tū
<i>Acc.</i>	mē	tē
<i>Gen.</i>	meī	tuī
<i>Dat.</i>	mihi	tibi
<i>Abl.</i>	mē	tē

*Plūrālīter*

<i>Nōm.</i>	nōs	vōs
<i>Acc.</i>	nōs	vōs
<i>Gen.</i>	nostrī, nostrum	vestrī, vestrum
<i>Dat.</i>	nōbīs	vōbīs
<i>Abl.</i>	nōbīs	vōbīs

*Singulārīter et Plūrālīter*

<i>Acc.</i>	sē
<i>Gen.</i>	sui
<i>Dat.</i>	sibi
<i>Abl.</i>	sē

*Singulāriter*

	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>
<i>Nōm.</i>	<i>hīc</i>	<i>haec</i>	<i>hōc</i>	<i>ille</i>	<i>illa</i>	<i>illud</i>
<i>Acc.</i>	<i>hunc</i>	<i>hanc</i>	<i>hōc</i>	<i>illum</i>	<i>illam</i>	<i>illud</i>
<i>Gen.</i>	<i>hūius</i>	<i>hūius</i>	<i>hūius</i>	<i>illius</i>	<i>illius</i>	<i>illius</i>
<i>Dat.</i>	<i>huīc</i>	<i>huīc</i>	<i>huīc</i>	<i>illi</i>	<i>illi</i>	<i>illi</i>
<i>Abl.</i>	<i>hōc</i>	<i>hāc</i>	<i>hōc</i>	<i>illō</i>	<i>illā</i>	<i>illō</i>

*Plūrāliter*

<i>Nōm.</i>	<i>hī</i>	<i>hae</i>	<i>haec</i>	<i>illī</i>	<i>illae</i>	<i>illa</i>
<i>Acc.</i>	<i>hōs</i>	<i>hās</i>	<i>haec</i>	<i>illōs</i>	<i>illās</i>	<i>illa</i>
<i>Gen.</i>	<i>hōrum</i>	<i>hārum</i>	<i>hōrum</i>	<i>illōrum</i>	<i>illārum</i>	<i>illōrum</i>
<i>Dat.</i>	<i>hīs</i>	<i>hīs</i>	<i>hīs</i>	<i>illīs</i>	<i>illīs</i>	<i>illīs</i>
<i>Abl.</i>	<i>hīs</i>	<i>hīs</i>	<i>hīs</i>	<i>illīs</i>	<i>illīs</i>	<i>illīs</i>

*Singulāriter*

<i>Nōm.</i>	<i>iste</i>	<i>ista</i>	<i>istud</i>	<i>ipse</i>	<i>ipsa</i>	<i>ipsum</i>
<i>Acc.</i>	<i>istum</i>	<i>istam</i>	<i>istud</i>	<i>ipsum</i>	<i>ipsam</i>	<i>ipsum</i>
<i>Gen.</i>	<i>istīus</i>	<i>istīus</i>	<i>istīus</i>	<i>ipsīus</i>	<i>ipsīus</i>	<i>ipsīus</i>
<i>Dat.</i>	<i>istī</i>	<i>istī</i>	<i>istī</i>	<i>ipsī</i>	<i>ipsī</i>	<i>ipsī</i>
<i>Abl.</i>	<i>istō</i>	<i>istā</i>	<i>istō</i>	<i>ipsō</i>	<i>ipsā</i>	<i>ipsō</i>

*Plūrāliter*

<i>Nōm.</i>	<i>istī</i>	<i>istae</i>	<i>ista</i>	<i>ipsī</i>	<i>ipsae</i>	<i>ipsa</i>
<i>Acc.</i>	<i>istōs</i>	<i>istās</i>	<i>ista</i>	<i>ipsōs</i>	<i>ipsās</i>	<i>ipsa</i>
<i>Gen.</i>	<i>istōrum</i>	<i>istārum</i>	<i>istōrum</i>	<i>ipsōrum</i>	<i>ipsārum</i>	<i>ipsōrum</i>
<i>Dat.</i>	<i>istīs</i>	<i>istīs</i>	<i>istīs</i>	<i>ipsīs</i>	<i>ipsīs</i>	<i>ipsīs</i>
<i>Abl.</i>	<i>istīs</i>	<i>istīs</i>	<i>istīs</i>	<i>ipsīs</i>	<i>ipsīs</i>	<i>ipsīs</i>

*Singulāriter*

<i>Nōm.</i>	<i>is</i>	<i>ea</i>	<i>id</i>	<i>īdem</i>	<i>eadem</i>	<i>idem</i>
<i>Acc.</i>	<i>eum</i>	<i>eam</i>	<i>id</i>	<i>eundem</i>	<i>eandem</i>	<i>idem</i>
<i>Gen.</i>	<i>ēius</i>	<i>ēius</i>	<i>ēius</i>	<i>ēiusdem</i>	<i>ēiusdem</i>	<i>ēiusdem</i>
<i>Dat.</i>	<i>eī</i>	<i>eī</i>	<i>eī</i>	<i>eīdem</i>	<i>eīdem</i>	<i>eīdem</i>
<i>Abl.</i>	<i>eō</i>	<i>eā</i>	<i>eō</i>	<i>eōdem</i>	<i>eādem</i>	<i>eōdem</i>

*Plūrālīter*

	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>
<i>N. V.</i>	eī	eae	ea	eīdem	eaedem	eadem
<i>Acc.</i>	eōs	eās	ea	eōsdem	eāsdem	eadem
<i>Gen.</i>	eōrum	eārum	eōrum	eōrundem	eārundem	eōrundem
<i>Dat.</i>	eīs	eīs	eīs	eīsdem	eīsdem	eīsdem
<i>Abl.</i>	eīs	eīs	eīs	eīsdem	eīsdem	eīsdem

*Singulārīter*

<i>Nōm.</i>	quī	quae	quod	quis		quid
<i>Acc.</i>	quem	quam	quod	quem		quid
<i>Gen.</i>	cūius	cūius	cūius	cūius		cūius
<i>Dat.</i>	cui	cui	cui	cui		cui
<i>Abl.</i>	quō	quā	quō	quō		quō

*Plūrālīter*

<i>Nōm.</i>	quī	quae	quae	quī	quae	quae
<i>Acc.</i>	quōs	quās	quae	quōs	quās	quae
<i>Gen.</i>	quōrum	quārum	quōrum	quōrum	quārum	quōrum
<i>Dat.</i>	quibus	quibus	quibus	quibus	quibus	quibus
<i>Abl.</i>	quibus	quibus	quibus	quibus	quibus	quibus

*Singulārīter*

	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>
<i>Nōm.</i>	nūllus	nūlla	nūllum
<i>Acc.</i>	nūllum	nūllam	nūllum
<i>Gen.</i>	nūllius	nūllius	nūllius
<i>Dat.</i>	nūlli	nūlli	nūlli
<i>Abl.</i>	nūllō	nūllā	nūllō

*Plūrālīter*

<i>Nōm.</i>	nūlli	nūllae	nūlla
<i>Acc.</i>	nūllōs	nūllās	nūlla
<i>Gen.</i>	nūllōrum	nūllārum	nūllōrum
<i>Dat.</i>	nūllis	nūllis	nūllis
<i>Abl.</i>	nūllis	nūllis	nūllis

*Similiter* : alius

alter, -a, -um (alterius)

neuter, neutra, neutrum

sōlus (sōlius)

tōtus (tōtius)

ūllus (ūllius)

## GRADŪS COMPARĀTIŌNIS

### A. ADIECTĪVA

	<i>Positīvus</i>	<i>Comparātīvus</i>	<i>Superlātīvus</i>
(a)	longus	longior	longissimus
	crūdēlis	crūdēlior	crūdēlissimus
	audāx	audācior	audācissimus
	prūdēns	prudentior	prudentissimus
(b)	pulcher	pulchrior	pulcherrimus
	ācer	ācrior	ācerrimus
	celer	celerior	celerrimus
(c)	similis	similior	simillimus
(d)	bonus	melior	optimus
	māgnus	māior	māximus
	malus	pēior	pessimus
	parvus	minor	minimus

### B. ADVERBIA

	<i>Positīvus</i>	<i>Comparātīvus</i>	<i>Superlātīvus</i>
	longē	longius	longissimē
	crūdēliter	crūdēlius	crūdēlissimē
	audācter	audācius	audācissimē
	pulchrē	pulchrius	pulcherrimē
	ācriter	ācrius	ācerrimē
	bene	melius	optimē
	māgnopere	magis	māximē
	male	pēius	pessimē
	—	minus	minimē
	multum	plūs	plūrimum

## NUMERI

	<i>M.</i>	<i>F.</i>	<i>N.</i>
<i>Nōm.</i>	ūnus	ūna	ūnum
<i>Acc.</i>	ūnum	ūnam	ūnum
<i>Gen.</i>		ūnīus	
<i>Dat.</i>		ūnī	
<i>Abl.</i>	ūnō	ūnā	ūnō
<i>Nōm.</i>	duo	duae	duo
<i>Acc.</i>	duōs	duās	duo
<i>Gen.</i>	duōrum	duārum	duōrum
<i>Dat.</i>	duōbus	duābus	duōbus
<i>Abl.</i>	duōbus	duābus	duōbus

*Similiter* : ambō

	<i>M.F.</i>	<i>N.</i>
<i>Nōm.</i>	trēs	tria
<i>Acc.</i>	trēs	tria
<i>Gen.</i>	trium	trium
<i>Dat.</i>	tribus	tribus
<i>Abl.</i>	tribus	tribus
ūnus, -a, -um	primus, -a, -um	
duo, -ae, -o	secundus	
trēs, tria	tertius	
quattuor	quārtus	
quīnque	quīntus	
sex	sextus	
septem	septimus	
octō	octāvus	
novem	nōnus	
decem	decimus	
ūndecim	ūndecimus	
duodecim	duodecimus	
tredecim	tertius decimus	
quattuordecim	quārtus decimus	

quīndecim	quīntus decimus
sēdecim	sextus decimus
septendecim	septimus decimus
duodēviginti	duodēvicēsimus
ūndēviginti	ūndēvicēsimus
vīginti	vicēsimus
vīginti ūnus	vicēsimus prīmus
vīginti duo	vicēsimus secundus
vīginti trēs	vicēsimus tertius
trīgintā	trīcēsimus
quadrāgintā	quadrāgēsīmus
quīnquāgintā	quīnquāgēsīmus
sexāgintā	sexāgēsīmus
septuāgintā	septuāgēsīmus
octōgintā	octōgēsīmus
nōnāgintā	nōnāgēsīmus
centum	centēsīmus
mille	millēsīmus

## VERBA

## Vōx Āctīva

## IMPERĀTIVUS MODUS

vocā	monē	claude (cape)	audi
vocāte	monēte	claudite (capite)	audite

## INDICĀTIVUS MODUS

*Tempus Praesēns*

vocō	moneō	claudō	faciō	audiō
vocās	monēs	claudis	facis	audis
vocat	monet	claudit	facit	audit
vocāmus	monēmus	claudimus	facimus	audimus
vocātis	monētis	clauditis	facitis	auditis
vocant	monent	claudunt	faciunt	audiunt

*Tempus Imperfectum*

vocābam	monēbam	claudēbam	faciēbam	audiēbam
vocābās	monēbās	claudēbās	faciēbās	audiēbās
etc.	etc.	etc.	etc.	etc.

*Tempus Futūrum*

vocābō	monēbō	claudam	faciam	audiam
vocābis	monēbis	claudēs	faciēs	audiēs
etc.	etc.	etc.	etc.	etc.
vocābunt	monēbunt			

*Tempus Perfectum*

vocāvī	monuī	clausī	fēcī	audīvī
vocāvistī	monuistī	clausistī	etc.	etc.
vocāvit	monuit	clausit		
vocāvimus	monuimus	clausimus		
vocāvistis	monuistis	clausistis		
vocāvērunt	monuērunt	clausērunt		
(-ēre)	(-ēre)	(-ēre)		

*Tempus Plūsquam perfectum*

vocāveram	monueram	clauseram	fēceram	audīveram
etc.	etc.	etc.	etc.	etc.

*Tempus Futūrum et perfectum*

vocāverō	monuerō	clauserō	fēcerō	audīverō
vocāveris	etc.	etc.	etc.	etc.
etc.				
vocāverint				

## PARTICIPIA

*Tempus Praesēns*

vocāns	monēns	claudēns	faciēns	audiēns
--------	--------	----------	---------	---------

*Tempus Futūrum*

vocātūrus	monitūrus	clausūrus	factūrus	audītūrus
-----------	-----------	-----------	----------	-----------

## INFĪNĪTĪVUS MODUS

*Tempus Praesēns*

vocāre	monēre	claudere	facere	audire
--------	--------	----------	--------	--------

*Tempus Perfectum*

vocāvisse	monuisse	clausisse	fēcisse	audivisse
-----------	----------	-----------	---------	-----------

*Tempus Futūrum*

vocātūrus	monitūrus	clausūrus	factūrus	auditūrus
esse	esse	esse	esse	esse

## VŌX PASSĪVA

## IMPERĀTĪVUS MODUS

vocāre	monēre	claudere	audire
vocāminī	monēminī	claudiminī	audīminī

## INDICĀTĪVUS MODUS

*Tempus Praesēns*

vocor	moneor	claudor	audior
vocāris	monēris	clauderis	audīris
vocātur	monētur	clauditur	auditur
vocāmur	monēmur	claudimur	audīmur
vocāminī	monēminī	claudiminī	audīminī
vocantur	monentur	clauduntur	audiuntur

*Tempus Imperfectum*

vocābar	monēbar	claudēbar	audiēbar
vocābāris	etc.	etc.	etc.
vocābātur			
vocābāmur			
vocābāminī			
vocābantur			

*Tempus Futūrum*

vocābor	monēbor	claudar	audiar
vocāberis	monēberis	claudēris	audiēris
vocābitur	monēbitur	claudētur	audiētur
vocābimur	etc.	etc.	etc.

*Tempus Perfectum*

vocātus sum	monitus sum	clausus sum	auditus sum
etc.	etc.	etc.	etc.

*Tempus Plūsquam perfectum*

vocātus eram	monitus eram	clausus eram	auditus eram
etc.	etc.	etc.	etc.

*Tempus Futūrum et perfectum*

vocātus erō	monitus erō	clausus erō	auditus erō
etc.	etc.	etc.	etc.

## PARTICIPIA

*Tempus Perfectum*

vocātus	monitus	clausus	auditus
---------	---------	---------	---------

## ĪNFĪNĪTĪVUS MODUS

*Tempus Praesēns*

vocārī	monērī	claudī	audirī
--------	--------	--------	--------

*Tempus Perfectum*

vocātus esse	monitus esse	clausus esse	auditus esse
--------------	--------------	--------------	--------------

*Tempus Futūrum*

vocātum irī	monitum irī	clausum irī	audītum irī
-------------	-------------	-------------	-------------

**esse**

<i>Praesēns</i>	<i>Imperf.</i>	<i>Perfect.</i>
sum	eram	fui
es	erās	fuiſtī
est	erat	fuit
sumus	erāmus	fuiſimus
estis	erātis	fuiſtis
sunt	erant	fuērunt (-ēre)
<i>Plūsquam perf.</i>	<i>Futūrum</i>	<i>Fut. et perf.</i>
fueram	erō	fuerō
fuerās	eris	fueris
fuerat	erit	fuerit
fuerāmus	erimus	fuerimus
fuerātis	eritis	fueritis
fuerant	erunt	fuerint

## ĪNFĪNĪTĪVUS MODUS

*Praesēns* : esse*Perfectum* : fuisse**posse**

<i>Praesēns</i>	<i>Imperf.</i>	<i>Perfect.</i>
possum	poteram	potui
potes	etc.	etc.
potest		
possumus		
potestis		
possunt		
<i>Plūsquam perf.</i>	<i>Futūrum</i>	<i>Fut. et perf.</i>
potueram	poterō	potuerō
etc.	etc.	etc.

## INFĪNĪTĪVUS MODUS

*Praesēns* : posse*Perfectum* : potuisse

eō, ire, ivi (ii), itum

<i>Praesēns</i>	<i>Futūrum</i>	<i>Imperfectum</i>
eō	ibō	ibam
īs	ibis	ibās
it	ibit	ibat
imus	ibimus	ibāmus
itis	ibitis	ibātis
eunt	ibunt	ibant

*Imperātīvus**Participium praesēns*

ī

iēns, euntis

ite

<b>volō,</b>	velle,	volui
<b>nōlō,</b>	nōlle,	nōlui
<b>mālō,</b>	mālle,	mālui

*Praesēns tempus indicātīvī modī*

volō	nōlō	mālō
vīs	nōnvīs	māvīs
volt	nōnvolt	māvolt
volumus	nōlumus	mālumus
voltis	nōnvoltis	māvoltis
volunt	nōlunt	mālunt

**ferō**, ferre, tulī, lātum*Praesēns*

ferō

fers

fert

ferimus

fertis

ferunt

**fiō**, fieri, factus sum

## INDICĀTĪVUS MODUS

*Tempus  
Praesēns*

fiō

fīs

fit

fiunt

*Tempus  
Futūrum*

fiam

fies

fiet

fiēmus

fiētis

fient

*Tempus  
Imperfectum*

fiēbam

fiēbās

fiēbat

fiēbāmus

fiēbātis

fiēbant

*Tempus  
Perfectum*

factus sum

## INFĪNĪTĪVUS MODUS

*Tempus Praesēns*

fieri

*Perfectum*

factus esse

*Futūrum*

factum iri

## PARTICIPIUM

*Perfectum*

factus

## INDEX VOCĀBULŌRUM

The words in the vocabulary fall into three classes :

- (1) those to which English equivalents are added ;
- (2) those which are paraphrased in Latin ;
- (3) those to which no explanation at all is added.

The third class can be readily explained by a gesture, a little dramatic action, a picture, or a sketch on the blackboard.

For the sake of completeness, supines are given, although they are not used in the text.

ā, ab; (cum abl.).

abdūcō, -ere, -dūxī, -ductum; ex aliquō locō dūcō.

abeō, -īre, -īvi *vel* -īi, -itum; eō ab.

abhorreō, -ēre, -uī; refugiō, abstineō.

abiēs, abietis (*f.*); *fir.*

abōminandus, -a, -um; pessimus.

abōminor, -ārī; nōn amō, ōdī.

abstineō, -ēre, -tinuī, -tentum; mē ab aliquā rē abstineō sī eam nōn tangō. Ā lūdō mē abstineō = ad lūdum nōn eō.

absum, abesse, āfuī.

accēdō, -ere, -cēssī, -cēssum; cēdō ad, veniō ad, eō ad.

accipio, -ere, -cēpī, -ceptum; capiō.

acervus, -ī (*m.*); cumulus.

Acestēs, -ae (*m.*).

aciēs, -ēī (*f.*); *sharpness.*

āctīvus, -a, -um.

ad; (cum acc.).

addō, -ere, -didī, -ditum.

adferō. Vidē *afferō.*

adhibeō, -ēre, -uī, -itum; prope teneō.

adhūc; ūsque ad hōc tempus.

adiectivum, -ī (*n.*).

adimō, -ere, -ēmī, -emptum.

adiuvō, -āre, -ūvī, -ūtum; auxilium ferō; *help.*

admittō, -ere, -mīsī, -mīssum; sinō intrāre.

admoneō, -ēre, -uī, -itum; *warn.*

adolēscō, -ere, adolēvī, adultum; crēscō. Puer adolēscit atque ita fit adolēscēns, deinde adolēscēns fit iuvenis. Iuvenis mox fit senex, postrēmō moritur.

adsum, -esse, -fuī; contrārium est *absum.*

advena, -ae (*m. f.*); *stranger.*

adveniō, -īre, -vēmī, -ventum; veniō ad.

adverbium, -ī (*n.*).

aedēs, -ium (*f.*). Spectā pāginam tricēsīmam primam.

aedificō, -āre; aedēs faciō, exstruō.

aegrōtō, -āre; nōn valeō, morbō affectus sum; doleō.

Aegyptus, -ī (*f.*).

Aenēās, -ae (*m.*).

aenigma (pl. aenigmata) *n.*, est Graecum nōmen.

aequō, -āre; *keep up with.*

aequus, -a, -um; *equal*; *aequō animō* est *sine irā.*

āēr, āeris (*m.*).

aerārium, -ī (*n.*); locus in quō pecūniam servāmus.

āerius, -a, -um; adiectivum est; nōmen est *āer.*

- aerumna, -ae (*f.*); cūra, miseria.  
 aes, aeris (*n.*); bronze; *pl. statues of bronze.*  
 aestuō, -āre; mare aestuat.  
 aestus, -ūs (*m.*); *tide.*  
 afferō, -ferre, attulī, allātum; ferō ad.  
 affigō, -ere, -fixī, -fixum; aptō.  
 ager, agrī (*m.*); *field.*  
 agō, -ere, ēgī, āctum; *do, drive, act;*  
 agō grātiās *thank.*  
 agricola, -ae (*m.*); is quī agrōs colit.  
 āiō, ais, ait; dīcō.  
 albus, -a, -um.  
 aliquantulum; pars parva.  
 aliquis, aliquid.  
 aliquot; *a few.*  
 alius, -a, -ud.  
 alliciō, -ere, -lexī, -lectum; *entice.*  
 alter, -tera, -terum.  
 altus, -a, -um.  
 amārus, -a, -um; contrārium est *dulcis.*  
 ambō, ambae, ambō; *both.*  
 ambulō, -āre.  
 amictus, -ūs (*m.*); vestis, habitus; *clothes.*  
 amicus, -ī (*m.*); amīcī nōs amant et amīcōs amāmus.  
 amō, -āre; pater et māter filiōs et filiās amant; filiī et filiae patrem et mātrem amāre dēbent.  
 Anchemolus, -ī (*m.*).  
 Anchisēs, -ae (*m.*).  
 anguis, -is (*m. f.*); serpēns.  
 anima, -ae (*f.*); *soul.*  
 animal, -ālīs (*n.*); idem quod Anglicē.  
 animāns, -antis; animam habēns, vivēns.  
 animī causā; voluptātis causā.  
 animus, -ī (*m.*); animō intellegimus.  
 annus, -ī (*m.*); *year.*  
 ante; (cum acc.).  
 antea.  
 antiquius habēō; antepōnō, hōc est pōnō ante.  
 Antōnius, -ī (*m.*).  
 aperiō, -īre, aperuī, apertum.  
 appāreō, -ēre, -uī, -itum; *appear.*  
 appellō, -āre; nōminō.  
 appōnō, -ere, -posuī, -positum; pōnō ad.  
 appropinquō, -āre; accēdō, eō ad.  
 aptō, -āre; *fit.*  
 aqua, -ae (*f.*); *water.*  
 aquila, -ae (*f.*); avis māgna.  
 arbor, -oris (*f.*).  
 arceō, -ēre, -uī; *ward off.*  
 arcessō, -ere, -ivī, -itum; *send for.*  
 ārdeō, -ēre, ārsi; *be on fire.*  
 arithmētica, -ae (*f.*); ars numerōrum.  
 arma, -ōrum (*n. pl.*); scūtum, galea, gladius, pilum, arma sunt. Spectā pāginam tertiam decimam.  
 armātus, -a, -um; is armātus est quī arma fert.  
 arō, -āre; *plough.*  
 ars, artis (*f.*); discimus artēs et exercēmus.  
 ascendō, -ere, ascendi, ascēnsus.  
 aspectus, -ūs (*m.*); speciēs, vīsus.  
 aspiciō, -ere, aspexi, aspectum; videō.  
 assentātiō, -ōnis (*f.*); *flattery.*  
 assentātor, -ōris (*m.*); is quī semper dicit, "Ita, ita; vērā dicis, rēcta facis. Optimus es et iūstissimus."  
 assiduē; semper.  
 astronomia, -ae (*f.*); *astronomy.*  
 Athēnae, -arum (*f.*).  
 Atlās, -antis (*m.*); deus quī caelum portat.  
 atque; et.  
 ātrium, -ī (*n.*); *hall, court.*  
 attendō, -ere, -tendī, -tentum; animum attendō = *I attend.*  
 auctiō, -ōnis (*f.*); *sale.*  
 auctor, -ōris (*m.*); is quī scribit.  
 audāx, -ācis; is quī pericula nōn timet est audāx.  
 audiō, -īre; auribus audimus.  
 auferō, -ferre, abstulī, ablātum.  
 aura, -ae (*f.*); aer quī sē movet.  
 aureus, -a, -um; ex aurō factus.  
 auris, -is (*f.*).  
 aurum, -ī (*n.*); *gold.*  
 autem; et *vel* sed.  
 auxilium, -ī (*n.*); *help.*  
 avidus, -a, -um; avārus, quī nimis volt edere.  
 avis, -is (*f.*).  
 avunculus, -ī (*m.*); mātis frāter.  
 babae est exclāmātiō.  
 balaena, -ae (*f.*).  
 barba, -ae (*f.*); capillus quī crēscit in mentō iuvenis.

**beātus**, -a, -um; beātus multa bona habet. *Fēlix*.

**bellum**, -ī (n.); bellum est inter nōs et Germānōs.

**bene**; contrārium est *male*.

**beneficium**, -ī (n.); bene factum; dōnum. Bonī beneficia amīcīs praebent.

**benevolus**, -a, -um; bonus.

**benignō**; *kindly*.

**bibō**, -ere, bibi.

**binī**, -ae, -a.

**bonus**, -a, -um; *good*.

**bōs**, bovis, *g. pl. boum (m. f.)*; *ox, cow*.

**brācae**, -ārum (f.).

**brevis**, -e; contrārium est *longus*.

**breviter**; brevī tempore; paucīs verbis.

**Brundisium**, -ī (n.).

**Brūtus**, -ī (m.).

**būbula**, -ae (f.); carō boum.

**cadō**, -ere, cecidī, cāsum; liber cadit nisi teneō.

**caedō**, -ere, cecidī, caesum.

**caelum**, -ī (n.); locus in quō est sōl, lūna, astra.

**Caesar**, -aris (m.).

**calamus**, -ī (m.).

**calceus**, -ī (m.).

**caliga**, -ae (f.).

**callidus**, -a, -um; is quī sapit; acūtus.

**canis**, -is (m. f.); animal quod *au* *au* latrat.

**canō**, -ere, cecinī, cantum; carmina vōce canimus.

**cantō**, -āre; canō, sonō; gallus cantat.

**capillus**, -ī (m.).

**capiō**, -ere, cēpī, captum.

**captō**, -āre; capere temptō.

**captus**, -a, -um; participium ā *capiō* ductum. Is alterō oculō captus est quī ūnō tantum oculō vidēre potest.

**caput**, -itis (n.).

**careō**, -ēre, -uī, -itum; nōn habēō.

**carmen**, -inis (n.); id quod poēta scribit; est carmen in pāginā sexāgēsīmā tertiā.

**carō**, carnis (f.); *flesh, meat*.

**Carthāgō**, -ginis (f.).

**cārus**, -a, -um; id cārum est quod amō.

**casa**, -ae (f.); parva domus.

**Cassius**, -ī (m.).

**cāsū**; forte.

**cāsus**, -ūs (m.).

**catasta**, -ae (f.); pulpitum in quō venālēs stant servī.

**catulus**, -ī (m.); canis.

**caulis**, -is (m.); *cabbage*.

**causa**, -ae (f.); *cause, sake*.

**caveō**, -ēre, cāvī, cautum; puerī cum magistrum vident *cavē* exclamant. Cavē canem.

**caverna**, -ae (f.).

**cēdō**, -ere, cēssī, cēssum; eō, *happen, turn out, yield*.

**celeber**, -bris, -bre; clārus.

**celeriter**.

**cella**, -ae (f.).

**cēlō**, -āre.

**cēra**, -ae (f.); *wax (which was spread on writing tablets)*.

**cērae**, -ārum (f.); tabulae in quibus scribimus.

**cervus**, -ī (m.); animal quoddam.

**cēterī**, -ae, -a; omnēs alii.

**charta**, -ae (f.).

**chorēa**, -ae (f.); *saltāre* est verbum, *chorēa* nōmen.

**cibus**, -ī (m.); id quod edimus.

**cingō**, -ere, cīnxī, cīnctum.

**cito**; *mox*.

**cīvis**, -is (m.); spectā pāginam quīntam decimam.

**clam**; *secretly*.

**clāmō**, -āre; māgnā vōce aliquid dicō.

**clārissimus**, -a, -um; *most famous*.

**claudicō**, -āre.

**claudō**, -ere, clausī, clausum.

**claudus**, -a, -um.

**cliēns**, -ntis (m.); vidē *patrōnus*.

**cōgnōscō**, -ere, -nōvī, -nitum; inveniō, nōscō, sciō.

**cōgō**, -ere, coēgī, coāctum; *compel*.

**collīgō**, -ere, -lēgī, -lēctum.

**collocō**, -āre; pōnō.

**collum**, -ī (n.).

**colō**, -ere, coluī, cultum; *I till*.

**colōnus**, -ī (m.); agricola.

**color**, -ōris (m.).

**columna**, -ae (f.); *pillar*.

**coma**, -ae (f.).

comātus, -a, -um; is quī longum habet capillum.  
comes, -itis (*m. f.*); amicus, socius, is quī tēcum it.  
comparātiō, -ōnis (*f.*).  
comparō, -āre; dicō "hōc est māius (minus, altius, difficilior, etc.) quam illud."  
comprehendō, -ere, -hendī, -hēsum; capiō, teneō.  
comprimō, -ere, -pressī, -pressum; cum *et* premō.  
cōnfectus; vidē verbum cōnficiō.  
cōnferō, -ferre, -tulī, -lātum; mē cōnferō significat eō.  
cōnficiō, -ere, -fēcī, -fectum. Cōnfectus = vehementer affectus; dolōre affectus sum = doleō.  
cōniciō, -ere, cōniēcī, cōnietum; temptō solvere.  
coniungō, -ere, -iūnxī, -iūctum.  
cōnsidō, -ere, -sēdī, -sēssum.  
cōnsilium, -ī (*n.*); *plan*.  
cōnstituō, -ere, -tuī, -tūtum; *resolve*.  
cōnsulō, -ere, -uī, -tum; *take counsel*.  
cōnsūmō, -ere, -mpsī, -mptum; edō, perdō, terō.  
contendō, -ere, -dī, -tum; eō.  
contineō, -ēre, -tinuī, -tentum; *I contain*.  
contrā.  
convalescō, -ere, -valuī; *get well*.  
conveniō, -īre, -vēnī, -ventum; in ūnum locum cum aliis veniō.  
cōpia, -ae (*f.*); multum alicūius rei.  
Corinthus, -ī (*f.*).  
cornū, -ūs (*n.*); cervus cornua habet.  
corpus, -oris (*n.*); habēs corpus et animam.  
coryza, -ae (*f.*); nāsī fauciumque morbus.  
cottidiē; ūnō quoque diē.  
creō, -āre; faciō.  
crēscō, -ere, crēvī, crētum; māior fiō.  
crēta, -ae (*f.*).  
crīnis, -is (*m.*); capillus.  
cruciātus, -ūs (*m.*); *torture*.  
crūdēlis, -e; *cruel*.  
crūs, crūris (*n.*); membrum corporis.  
crūstulum, -ī (*n.*); *sweetmeat*.  
cubiculum, -ī (*n.*); cella ubi dormimus.

cubō, -āre, cubuī, cubitum; in lectulō iaceō.  
cūiās, -ātis; ex quā patriā?  
culmen, -inis (*n.*); tēctum.  
culpa, -ae (*f.*); nōmen est; verbum est culpāre vel reprehendere. Sī reprehendō, dicō, "malus es, iniūstus es." Saepe significat mendum.  
cum; (a) *with* (abl.); (b) *when*.  
cumulus, -ī (*m.*); *a heap*.  
cūctor, -ārī; tempus perdō.  
cūctus, -a, -um; *all*.  
cupiō, -ere, -ivī, -itum; volō.  
cūr; cūr rogat, quia respondet.  
cūrō, -āre; *look after, care*.  
currō, -ere, cucurri, cursum.  
cursus, -ūs (*m.*); iter.  
cūstodiō, -īre; cūstōs sum.  
cūstōs, -ōdis (*m.*); miles patriae est cūstōs, quia patriam dēfendit.

Daedalus, -ī (*m.*).  
dē; (cum abl.).  
dēbeō, -ēre, -buī, -bitum; *owe, ought*.  
dēbilitās, -ātis (*f.*); *weakness*.  
dēcēdō, -ere, -cēssī, -cēssum; abeō.  
decem; numerus.  
Decimus, -ī (*m.*).  
dēdūcō, -ere, -dūxī, -ductum; dūcō dē.  
dēfendō, -ere, -dī, -fēsum; miles dēfendit patriam.  
dēmōnstrō, -āre.  
dēnārius, -ī (*m.*); nummus.  
dēnī, -ae, -a.  
dēnique; *finally*.  
dēns, dentis (*m.*).  
dēpellō, -ere, -pulī, -pulsum.  
dēscendō, -ere, dēscendī, dēscēsum.  
dēscribō, -ere, -scripsī, -scriptum; scribō dē.  
dēsistō, -ere, -stitī, -stitum.  
dēstituō, -ere, -uī, -ūtum; relinquo.  
dēsum, -esse, -fui; absum.  
deus, -ī (*m.*); deī in caelō vivunt, hominēsque regunt.  
dēversōrium, -ī (*n.*); *inn*.  
dexter, -tra, -trum.  
dextra, -ae (*f.*).  
dextrōrsus; ā sinistrā ad dextram.  
dialogus, -ī (*m.*); sī duo inter sē loquuntur est dialogus.  
dicō, -ere, dixī, dictum.  
Didō, -ōnis (*f.*).

diēs, -ēī (*m. f.*); *day*. Contrārium est *nox*.

difficilis, -e; *facilis et difficilis sunt contrāria*.

digitus, -ī (*m.*).

dignus, -a, -um; (cum abl.) *worthy*.

diligenter; summā cum cūrā.

diripiō, -ere, -ripui, -reptum; *sack*.

discipulus, -ī (*m.*); is quī discit.

discō, -ere, didici; in lūdō discunt puerī.

discrepō, -āre; nōn idem sum.

displaceō, -ēre, -ui, -itum; nōn placeō.

dispōnō, -ere, -posui, -positum; ordine pōnō.

distortus, -a, -um.

distribuō, -ere, -tribui, -tributum.

diū; (adverbium) longum tempus.

diūtius; comparātivus gradus adverbii diū.

dō, dare, dedi, datum.

doceō, -ēre, -ui, -ctum; magister docet puerōs, puerī discunt.

doctor, -ōris (*m.*); is quī docet; magister.

doctus, -a, -um; sapiēns.

documentum, -ī (*n.*); id quod docet.

doleō, -ēre, -ui, -itum; contrārium verbī gaudeō; dolōrem sentiō.

dolus, -ī (*m.*); *guile*.

domī; *at home*.

domina, -ae (*f.*); *mistress*.

dominus, -ī (*m.*); is quī domum habet.

domus, -ūs (*f.*); *home*.

dōnō, -āre; dō.

dōnum, -ī (*n.*); id quod dās.

dormiō, -īre, noctū in lectulis dormimus cum oculōs claudimus.

ducō, -ere, duxi, ductum.

dum; *while*.

duo, -ae, -o; numerus.

e = ex.

ecce; exclāmātiō; vidē, spectā.

edō, -ere, ēdi, ēsum.

ēdoctus, -a, -um; doctus.

effugiō, -ere, -fūgi, -fugitum; ex aliquo locō fugiō.

ēiciō, -ere, ēieci, ēiectum; iaciō ex.

elephantus, -ī (*m.*); animal quoddam ingēns.

ēluō, -ere, -ui, -ūtum; purgō.

ēmittō, -ere, ēmisi, ēmissum; mittō ex.

ēmtor, -ōris (*m.*); is quī emit.

enim; ferē idem quod nam.

enim vērō = sine dubiō.

ēnumerō, -āre.

eō, ire, ivi vel ii, itum.

Ephesus, -ī (*f.*).

epistula, -ae (*f.*); scribimus epistulas ad absentēs amicōs.

equidem; ego quidem. Particula quidem cōfirmat.

equitō, -āre; ride.

equus, -ī (*m.*).

ergā.

ergō; itaque.

errō, -āre. Sī nōn rēctē respondēs, errās.

ērumpō, -ere, -rūpi, -ruptum; celeriter exeō.

ēs; idem quod edis.

ēst = edit.

ēsuriō, -īre; edere volō; ieiūnus sum.

et.

etenim; *in fact*.

etiam; *also*.

euge exclāmātiō gaudiī est.

ēvander, -dri (*m.*).

ex; (cum abl.).

exciō, -īre, -ivi vel -ii, -itum vel -itum; vocō ex.

excipiō, -ere, -cēpi, -ceptum; *receive*.

excitō, -āre; māter tē excitat sī forēs pulsāns surge exclāmat.

exclāmō, -āre; clāmō.

excōgitō, -āre; *devise*.

excruciō, -āre; dolōre māgnō aliquem afficiō. Morbī et volnera nōs excruciant.

exemplum, -ī (*n.*).

exeō, -īre, -ivi vel -ii, -itum; eō ex.

exercitātiō, -ōnis (*f.*); *exercise*.

exilium, -ī (*n.*); *exile*.

exitium, -ī (*n.*); *death*.

expellō, -ere, -puli, -pulsum.

expōnō, -ere, -posui, -positum; *explain*.

expūgnō, -āre; vi capio.

expectō, -āre; *wait for*.

extendō, -ere, -di, -tum.

extrahō, -ere, -trāxi, -tractum; trahō ex.

faba, -ae (*f.*); *bean*.

fabricō, -āre ; faciō.  
 fābula, -ae (f.) ; *story*.  
 facilis, -e ; *easy*.  
 faciō, -ere, fecī, factum.  
 factum, -ī (n.) ; *deed, act*.  
 fallō, -ere, fefelli, falsum ; *cheat*.  
 febris, -is (f.) ; morbus quī corpus  
 nunc calidum nunc frigidum  
 reddit.  
 fēlēs, -is (f.) ; spectā pāginam tricēsi-  
 mam secundam.  
 fēliciter, bene ; adverbium ab ad-  
 iectivō *fēlix* ductum.  
 fēlix, -icis ; beātus ; is quī gaudet  
 est fēlix.  
 fēmina, -ae (f.) ; *woman*.  
 fenestra, -ae (f.).  
 fera, -ae (f.) ; animal saevum quod  
 in silvīs vel in dēsertis locis  
 habitat.  
 ferō, ferre, tulī, lātum ; nōnunquam  
 significat Anglicē *I lead*.  
 ferula, -ae (f.).  
 fessus, -a, -um.  
 fēstinō, -āre ; celeriter eō.  
 fidēlis, -e ; *faithful*.  
 filia, -ae (f.) ; *daughter*.  
 filius, -ī (m.) ; *son*.  
 finis, -is (m.).  
 fiō, fieri, factus sum ; passīva vōx  
 verbī faciō.  
 flagitium, -ī (n.) ; culpa māgna,  
 facinus.  
 fluctus, -ūs (m.) ; *unda*.  
 flūmen, -inis (n.) ; *river*.  
 fluō, -ere, fluxī, fluxum, *flow*.  
 fluvius, -ī (m.) ; flūmen.  
 foedus, -a, -um ; contrārium est  
*pulcher*.  
 forēs, -um (f.) ; iānuā quāe duās  
 habet partēs ; aliter *valvae*.  
 fōrma, -ae (f.) ; *form* vel *formula*.  
 fōrmōsus, -a, -um ; *pulcher*.  
 fortāsse ; *perhaps*.  
 forte ; *by chance*.  
 fortis, -e ; is quī nihil timet est  
 fortis.  
 fortūna, -ae (f.) ; *fortune, good*  
*fortune*.  
 forum, -ī (n.) ; *market-place*.  
 frangō, -ere, frēgī, frāctum.  
 frāter, -tris (m.) ; *brother*.  
 fraxinus, -ī (f.) ; arbor quaedam.  
 frequentō, -āre ; saepe eō ad.

frigeō, -ēre ; frigidus sum.  
 frigidus, -a, -um ; contrārium est  
*calidus* ; hieme sumus frigidī, calidī  
 aetate.  
 frīgus, -oris (n.) ; frīgus est hieme,  
 ubi manūs et pedēs nōbīs frīgēt,  
 immō verō tōtū corpus frigidum  
 fit. Nōmen est *frīgus*, adiectivum  
*frigidus*.  
 frondeō, -ēre ; frondēs ēmittere.  
 frōns, frondis (f.).  
 frumentum, -ī (n.) ; *corn*.  
 fruor, fruī, fructus sum ; verbum  
 dēpōnēns (cum ablātivō), *enjoy*.  
 frūstrā ; *in vain*.  
 fuga, -ae (f.) ; nōmen est, verbum  
 est fugiō.  
 fugiō, -ere, fūgī, fugitum ; *I fly ; I*  
*run away from*.  
 fugō, -āre ; *pursue*.  
 fūmō, -āre ; fūmum ēmittō.  
 fūnambulū, -ī (m.) ; is quī per  
 fūnem ambulāre potest.  
 fūnis, -is (m.) ; *rope*.  
 furcifer, -ī (m.) ; *rascal*.  
 furiōsus, -a, -um ; insānus et sae-  
 vus.  
 futūrus, -a, -um.  
 Gādēs, -ium (f.).  
 galea, -ae (f.).  
 gallus, -ī (m.) ; spectā pāginam  
 tricēsimā quintā.  
 gaudeō, -ēre, gāvīsus sum ; laetus  
 sum. Contrārium est *doleō*. Si  
 pater tibi pecūniā dat, gaudēs.  
 genū, -ūs (n.).  
 geōmetria, -ae (f.).  
 gerō, -ere, gessi, gestum ; bellum  
 contra Germānōs gerimus ; *ferō*.  
 gibber, -a, -um ; is gibber est cui  
 tumidum est tergum.  
 gladius, -ī (m.) ; miles habet  
 gladium.  
 glōria, -ae (f.) ; *glory, ambition*.  
 gradus, -ūs (m.).  
 grammaticus, -a, -um ; ad litterās  
 pertinēs. Artem grammaticā  
 discimus sī discimus *surgō, surgis*,  
*surgit, parvus, parve, parvum, etc*.  
 grandis, -e ; māgnus.  
 grātiās agō ; *I thank*.  
 grātus, -a, -um ; id grātum est quod  
 placet nōbīs.

**gravis**, -e.  
**grunniō**, -īre; porcus grunnit.  
**gypsum**, -ī (*n.*); crēta.  
**habēō**, -ēre, habuī, habitum.  
**habitō**, -āre; vīvō in.  
**haud**; nōn.  
**hauriō**, -īre, hausī, haustum; celeriter bibō.  
**herba**, -ae (*f.*); id quod equī, bovēs, alia animālia in agris edunt.  
**Herculēs**, -is (*m.*).  
**herī**; *yesterday*.  
**Hesperidēs**, -um (*f.*); Hesperī filiae.  
**heus**; exclāmātiō vocantis.  
**hic**, haec, hōc.  
**hic**; in hōc locō.  
**hiemps**, -emis (*f.*); quattuor sunt partēs anni—vēr, aestās, auctumnus, hiemps.  
**hinc**; ab hōc locō; dē hāc causā.  
**historia**, -ae (*f.*); fābula, nārrātiō.  
**hodiē**, *today*.  
**homō**, hominīs (*m.*); nōs hominēs sumus; canēs, equī, avēs nōn sunt hominēs.  
**honestus**, -a, -um; *honourable*.  
**hōra**, -ae (*f.*); duodecim hōrās habet diēs.  
**hordeum**, -ī (*n.*); *barley*.  
**hortus**, -ī (*m.*); *garden*.  
**hospes**, -itis (*m.*); *stranger*.  
**hospitium**, -ī (*n.*); *lodging*.  
**hostis**, -is (*m.*); Anglī hostēs sunt Germānōrum.  
**hūc**; ad hunc locum.  
**hūiusmodī**; *of this kind*.  
**humī**.  
**iaciō**, -ere, iēcī, iectum.  
**iam**; *now, by this time*.  
**iānitor**, -ōris (*m.*); is quī iānuam cūstōdit, iānuae cūstōs.  
**iānuā**, -ae (*f.*).  
**ibi**; in eō locō.  
**īcarus**, -ī (*m.*).  
**idem**, eadem, idem.  
**iēiūnus**, -a, -um; is quī nihil ēdit et edere volt.  
**ientāculum**, -ī (*n.*); *breakfast*.  
**igitur**; *therefore*.  
**ignāvus**, -a, -um; ignāvi pūgnāre nōlunt; piger.  
**ignis**, -is (*m.*); *fire*

**ignōrō**, -āre; nēsciō, nōn sciō, nōn intellegō.  
**ille**, illa, illud.  
**imāgō**, -ginis (*f.*).  
**imber**, imbris (*m.*); *pluvia*.  
**immemor**, -oris; *forgetful*.  
**immortālis**, -e; is immortalis est qui nunquam moritur.  
**immōtus**, -a, -um; quiētus; is quī sē nōn movet immōtus est.  
**Immō vērō**; *nay rather, indeed*.  
**imperfectus**, -a, -um.  
**impius**, -a, -um; malus; contrārium adiectīvi *pīus*. Ergā patrem, mātrem, deōs, patriam pīi esse dēbēmus.  
**importūnus**, -a, -um; importūnus est quī nōs irritat quia semper rogat.  
**improbissimus**, -a, -um; pessimus.  
**improbus**, -a, -um; malus, pessimus.  
**imprūdēns**, -ntis; *unaware*.  
**imus**, -a, -um.  
**in**; praepositiō, cum: (a) acc., (b) abl.  
**in praesentī**; nunc.  
**incipiō**, -ere, -cēpī, -ceptum.  
**incitō**, -āre; moveō; *urge on*.  
**incōgnitus**, -a, -um; nōn nōtus, quem ignōramus.  
**increpō**, -āre, -uī, -itum; reprehendō.  
**incumbō**, -ere, -cubui, -cubitum; operam dō, animum attendō.  
**indicō**, -āre; *mark*.  
**induō**, -ere, -uī, -ūtum; induō mē vel induō vestem.  
**inferī**, -ōrum (*m.*); *lower world*.  
**infestus**, -a, -um; saevus, crudēlis, hostilis.  
**ingēns**, -entis; māgnus.  
**initium**, -ī (*n.*); contrārium est *fīnis*.  
**iniūstus**, -a, -um; contrārium adiectīvi *iūstus*. Iniūstus mala facit.  
**insānus**, -a, -um; *mad*.  
**insideō**, -ēre, -sēdī, -sessum; sedeō in.  
**insignis**, -e; clārus.  
**inspiciō**, -ere, -spexī, -spectum; spectō in.  
**instituō**, -ere, -uī, -ūtum; educō, doceō.  
**instrūmentum**, -ī (*n.*).  
**insula**, -ae (*f.*).  
**insum**, -esse, -fui; esse in.

**integer**, -gra, -grum; ferē idem significat quod *tōtus*.

**intellegō**, -ere, -ēxi, -ctum; *understand*.

**inter**; (cum acc.).

**interficiō**, -ere, -fēcī, -fectum; necō.

**interpellō**, -āre; sī dum alius dicit ego quoque incipiō dicere ego interpellō.

**interrogō**, -āre; rogō.

**intrō**, -āre.

**inūtilis**, -e; nōn ūtilis.

**inveniō**, -ire, -vēnī, -ventum; *find*.

**invidēō**, -ēre, -dī, -sum (cum dat.); sī doleō quod tū beātus es, invidēō tibi.

**iō** exclāmātiō est.

**iocus**, -ī (m.); *joke, fun*.

**ipse**, ipsa, ipsum.

**irā**, -ae (f.); nōmen est; adiectivum est *irātus*. Sī puerī lūdunt, magister fit *irātus*.

**irrēpō**, -ere, -rēpsī, -reptum; in aliquem locum rēpō; clam intrō.

**irritō**, -āre; Orbilius Titum irritat quem rēs grammaticās semper volt docēre.

**is**, ea, id.

**iste**, ista, istud.

**ita**; (a) contrārium adverbii *minimē*; (b) *so*.

**itaque**; igitur, *therefore*.

**iter**, itineris (n.); *journey*.

**iterō**, -āre; iterum atque iterum dicō.

**iterum**.

**iubeō**, -ēre, iūssī, iūssum; dicō *venī, redī, scribite, tacēte*, etc.

**iūdicō**, -āre; sī dicō, "Pater meus est sapiēns," iūdicō dē patre meō.

**iūlius**, -ī (m.).

**iūnior**; *younger*.

**iūre**; *rightly, naturally*.

**iūssum**, -ī (n.); *order*.

**iuvenis**, -is (m.); homō adultus qui nōndum est senex, neque nunc adolēscit sed iam est adultus.

**labor**, -ōris (m.); opus.

**labōrō**, -āre; doleō.

**lacerō**, -āre; *tear*.

**laetus**, -a, -um; sī laetus sum gaudeō, sī trīstis, doleō.

**lambō**, -ere, lambī, lambitum; *lick*.

**lapidōsus**, -a, -um; lapidibus parvis plēnus.

**lapis**, -idis (m.).

**largus**, -a, -um; *liberal*.

**lateō**, -ēre, -uī; cēlō mē.

**lavō**, -āre, lāvī, lavātum (lōtum); manūs aquā lavāmus. *I wash*.

**lēctor**, -ōris (m.); is quī legit.

**lectulus**, -ī (m.); in lectulō dormiō.

**lectus**, -ī (m.); id in quō dormimus.

**lentē**.

**lepidō**; *cleverly, wittily*.

**lēx**, lēgis (f.); *law*.

**libellus**, -ī (m.); nōnnunquam significat Anglicē *a petition*.

**liber**, -brī (m.); libellus.

**liber**, -a, -um; contrārium nōminis *servus*.

**liberī**, -ōrum (m.); filii et filiae.

**liceor**, -ēri, licitus sum; *bid*.

**licet**.

**lingua**, -ae (f.).

**lippus**, -a, -um; *weak (of eyes)*.

**liquefaciō**, -ere, -fēcī, -factum; *I melt*.

**liqueścō**, -ere, licui; *melt*.

**litus**, -toris (n.); margō vel ōra maris.

**locus**, -ī (m.); *a place*.

**longē**.

**longus**, -a, -um.

**loquāx**, -ācis; is quī multa loquitur loquāx est.

**loquor**, loquī, locūtus sum; verbum depōnēns quod *dicō* significat.

**lōrica**, -ae (f.).

**Lūcius**, -ī (m.).

**lūdō**, -ere, lūsī, lūsūm.

**lūdus**, -ī (m.); (a) locus in quō discunt pueri; (b) *play*.

**lūna**, -ae (f.); *moon*.

**lūsor**, -ōris (m.); is quī lūdit.

**lūx**, lūcis (f.); sōl nōbīs lūcem praebet; diē est lūx, nocte nōn est. *Sub lūcem* = paulō antequam sōl oritur.

**macte virtute**; exclāmātiō est; significat *bene, bene, laudō tē*.

**madefaciō**, -ere, -fēcī, -factum;

madidum reddō.

**madidus**, -a, -um madida vestis est vestis aquā pēna. Contrārium est *siccus*.

**maereō**, -ēre; maestus sum.

**maestus**, -a, -um; miser, tristis.

magicus, -a, -um; *magic*.  
 magister, -trī (m.).  
 magnificus, -a, -um; *splendid*.  
 magnus, -a, -um.  
 maior, -us; vidē pāginam septuā-  
 gēsimum secundam.  
 male; contrārium est *bene*.  
 maledicō, -ere, -dixi, -dictum; male-  
 dicō alicuī sī eum pessimum,  
 impium, iniustum vocō.  
 malum, -ī (n.); pōmum.  
 malus, -a, -um; contrārium est *bonus*.  
 mancipium, -ī (n.); servus.  
 mandō, -āre; dō, impōnō.  
 māne; adverbium, *early*.  
 maneō, -ēre, mānsi, mānsūm; stō,  
 nōn abeō, nōn pergō.  
 mānēs, -ium (m.); *ghosts*.  
 mangō, -ōnis (m.); is quī servōs emit  
 et māiore pretiō vēndit.  
 manifestus, -a, -um; clārus.  
 Manlius, -ī (m.).  
 mānsuēfaciō, -ere, -fēcī, -factum;  
*tame*.  
 manus, -ūs (f.).  
 Mārcus, -ī (m.).  
 mare, maris (n.).  
 margō, -ginis (m.).  
 maritimus, -a, -um; cursus mari-  
 timus = *sea-voyage*.  
 marītus, -ī (m.); pater tuus est  
 maritus mātris tuae.  
 mātēr, -tris (f.); *mother*.  
 mātīmōnium, -ī (n.); pater tuus  
 mātrem in mātīmōnium dūxit.  
 mātērōna, -ae (f.); fēmina, mulier.  
 māmimē; vidē pāginam septuā-  
 gēsimum secundam.  
 māmimus, -a, -um; gradus super-  
 lātivus adiectivī *māgnus*.  
 mēcum; cum mē.  
 medicāmentum, -ī (n.); quod medi-  
 cus nōbis dat; pueris nōn placet.  
 medicus, -ī (m.); is quī morbōs  
 sānat.  
 medius, -a, -um.  
 membrum, -ī (n.); digitus, oculi,  
 aurēs sunt membra.  
 memini, -isse; *I remember*.  
 memoria, -ae (f.); *memory*.  
 mendāx, -ācis; is est mendāx qui  
 nōn vērā dicit.  
 mēns, mentis (f.); id quō intelle-  
 gimus.

mēnsa, -ae (f.).  
 mentum, -ī (n.).  
 mercātor, -ōris (m.); *merchant*.  
 Mercurius, -ī (m.); deus quidam.  
 merīdiēs, -ēī (m.); regiō caeli; medius  
 dies.  
 meritō; iūre; sī quis dēbet in exiliō  
 esse, meritō est in exiliō; nōn  
 sine iustā causā.  
 meritum, -ī (n.); bene factum.  
 Metellus, -ī (m.).  
 meus, mea, meum.  
 miles, -itis (m.); spectā pāginam  
 tertiam decimam.  
 Milētus, -ī (f.).  
 militia, -ae (f.); *warfare*.  
 mille; vidē numeros.  
 mille passūs; *mile*.  
 mina, -ae (f.); pecūniae aliquan-  
 tum.  
 minimē; vidē pāginam septuā-  
 gēsimum secundam.  
 minus; *less*.  
 mirābilis, -e; *wonderful*.  
 mīrus, -a, -um; mirābilis.  
 misceō, -ēre, -uī, -xtum; *mix*.  
 miser, -a, -um; contrārium est *fēlix*.  
 miserābilis, -e; *piteous*.  
 miserē adverbium est, adiectivum  
 est *miser*.  
 miseria, -ae (f.); est nōmēn, adiec-  
 tivum est *miser*. Quid est ad-  
 verbium?  
 mittō, -ere, mīsī, mīssum.  
 modo; *only*.  
 modus, -ī (m.); *way; mood (in gram-  
 mar)*.  
 mōmentum, -ī (n.); id quod grave  
 est habet mōmentum vel pondus.  
*Gravis* est contrārium adiectivī  
*levis*.  
 mōns, montis (m.); spectā pāginam  
 vicēsimum octāvam.  
 mōnstrō, -āre.  
 mōnstrum, -ī (n.); māgnū atque  
 terribile animal.  
 montānus, -a, -um; ad montem  
 pertinēns.  
 mora, -ae (f.); *delay*.  
 morbus, -ī (m.); is morbō captus est  
 quī aegrōtat.  
 mordeō, -ēre, momordī, morsum.  
 morior, mori, mortuus sum; con-  
 trārium est *vivō*.

mors, mortis (*f.*); exitium.  
 mortuus, -a, -um; contrarium ad-  
 iectivī *vivus*; mortuus nōn vivit.  
 mōs, mōris (*m.*); *manner*; plūraliter  
*character*.  
 mox; post aliquid temporis.  
 mulgeō, -ēre, mulsi, mulsum; *I milk*.  
 multus, -a, -um.  
 mundus, -i (*m.*); omne quod est.  
 mūnus, -eris (*n.*); id quod oportet  
 facere, officium.  
 mūrus, -i (*m.*).  
 mūs, mūris (*m.*); spectā pāginam  
 tricesimam primam.  
 mūsica, -ae (*f.*).

nam; namque.  
 namque; *for*.  
 nārrō, -āre; dicō.  
 nāsus, -i (*m.*).  
 natō, -āre.  
 nātūra, -ae (*f.*); *nature, disposition*.  
 nausea, -ae (*f.*); morbus quem maris  
 aestus facit.  
 nāvis, -is (*f.*); nāvī trāns mare iter  
 facimus.  
 -ne; -ne interrogat.  
 nec; neque.  
 necessārius, -i (*m.*); *relative*.  
 necesse est; *it is necessary*.  
 necō, -āre; Brūtus Iūlium gladiō  
 necat.  
 neglegō, -ere, -lēxi, -lēctum; nōn  
 cūrō; operam nōn dō.  
 negōtium, -i (*n.*); *affair*.  
 nēmō.  
 neque; *neither, nor*.  
 nēquiquam; *to no purpose*.  
 nesciō, -īre; ignōrō.  
 nesciōquis; aliquis quem nesciō.  
 neuter, neutra, neutrum.  
 nex, necis (*f.*); mors vī facta.  
 nihil.  
 nihilōminus; *nevertheless*.  
 nimis: plūs quam satis.  
 nisi; *unless*.  
 nōdus, -i (*m.*).  
 nōlō, nōlle, nōluī; nōn volō.  
 nōmen, -inis (*n.*).  
 nōminō, -āre; nōmen dō.  
 nōn.  
 nōn modo...sed etiam; *not only...  
 but also*.  
 nōndum; *not yet*.

nōnnūlli, -ae, -a.  
 nōnnunquam; aliquandō.  
 nōs; *ego* plūraliter.  
 nōscō, -ere, nōvī, nōtum; sciō, intel-  
 legō.  
 nōsse = nōvisse.  
 noster, nostra, nostrum.  
 novem; numerus.  
 noverca, -ae (*f.*); *step-mother*.  
 novus, -a, -um; *new*.  
 nox, noctis (*f.*); contrarium est *diēs*.  
 nūgae, -ārum (*f.*); *nonsense*.  
 nūllus, -a, -um.  
 num; num rogat, sī minimē debet  
 esse respōsum.  
 numerō, -āre.  
 numerus, -i (*m.*).  
 nunc.  
 nunquam; *never*.  
 nūper; *lately*.  
 nūtrix, -icis (*f.*); *nurse*.

ō; exclāmātiō.  
 ob; (cum acc.).  
 oblinō, -ere, -lēvī, -litum.  
 obsideō, -ēre, -sēdī, -sessum; *besiege*.  
 obtruncō, -āre; necō.  
 obviam eō; *meet*.  
 occāsiō, -ōnis (*f.*); *opportunity*.  
 occidēns, -ntis (*m.*); regiō caeli.  
 occidō, -ere, -dī, -sum; necō.  
 occupō, -āre; capiō.  
 oceanus, -i (*m.*).  
 octō; numerus.  
 oculus, -i (*m.*).  
 odor, odōris (*m.*); odōrem olfacimus.  
 oleō, -ēre, -uī; odōrem ēmittō.  
 olfaciō, -ēre, -fēcī, -factum.  
 olīm; *once upon a time*.  
 omittō, -ere, -misi, -missum; *leave out*.  
 omnīnō; *altogether, completely*.  
 omnipotēns, -entis; quī omnia  
 potest.  
 omnis, -e; ferē idem quod cūctus.  
 opera, -ae (*f.*); *care*.  
 oportet, -ēre.  
 oppidānus, -i (*m.*); is quī oppidum  
 habitat, civis.  
 oppidum, -i (*n.*); *town*.  
 optimus, -a, -um; superlātivus gra-  
 dus adiectivī *bonus*; contrarium  
 est *pessimus*.  
 opus est; cum abl. = oportet habēre  
 vel facere aliquid.

ōra, -ae (f.).

Orbilius, -ī (m.); nōmen magistrī clārissimī.

ōrdō, -īnis (m.); *a line.*

oriēns, orientis (m.); caelī regiō.

orior, -īrī, ortus sum; surgō.

ōrnāmentum, -ī (n.); *ornament.*

ōs, ōris (n.); corporis pars.

os, ossis (n.).

ostendō, -ere, -dī, -tum; mōnstrō.

ōstium, -ī (n.); iānuā.

ōvum, -ī (n.); *egg.*

pāgina, -ae (f.).

pallidus, -a, -um; *pale.*

pandō, -ere, -dī, passum *vel* pānsum; aperiō, extendō.

pānis, -is (m.); *bread.*

pannōsus, -a, -um; *ragged.*

parcō, -ere, pepercī, parsum; veniam dō. Parcō *alicui nōn aliquem.*

parēns, -ntis (m. f.); pater *vel* māter.

pāreō, -ēre, -uī, -itum; sī facis id quod magister iubet, pārēs magistrō.

parō, -āre; *get ready.*

pars, partis (f.); *part.*

participium, -ī (n.).

parturiō, -īre, -īvī *vel* -īi; *to be about to bring forth.*

parvus, -a, -um.

pāscō, -ere, pāvī, pāstum; cibum dō animālibus in prātō; animālia pāscuntur *vel* cibum edunt in prātō.

passīvus, -a, -um.

passus, -ūs (m.); *step, pace.*

pateō, -ēre, -uī; *be open.*

pater, -tris (m.); *father.*

patior, patī, passus sum; verbum depōnēns, *suffer.*

patria, -ae (f.); nostra patria est Anglia.

patrōnus, -ī (m.); patrōnus habet clientēs, quōs adiuvat *et* dēfendit. Clientēs dēbent māne patrōnum salūtāre.

patruus, -ī (m.); patris frāter.

paulō; nōn multō.

pectō, -ere, pexī, pexum; *I comb.*

pectus, -oris (n.); pars corporis.

pecūnia, -ae (f.).

pecus, -coris (n.); *cattle.*

pecus, -udis (f.); *beast.*

penārius, -a, -um; ad penum *vel* cibum pertinēns.

penna, -ae (f.); *wing.*

pēnsum, -ī (n.); opus quod domī facis.

penus, -ūs *vel* -ī (m. f.); *provisions.*

per; (cum acc.).

peragō, -ere, -ēgī, -āctum; faciō.

percutiō, -ere, -cussī, -cussum; pulsō; feriō.

perdō, -ere, perdidī, perditum; *lose, destroy.*

perfectus, -a, -um.

perficiō, -ere, -fēcī, -fectum; *finish.*

pergō, -ere, perrēxī, perrēctum.

periculum, -ī (n.); *danger.*

perinde ac; *just as.*

perrumpō, -ere, -rūpī, -ruptum; quasi rumpō per aliquid; somnum tuum perrumpō sī tē ē somnō excitō.

persōna, -ae (f.); Brūtus, Titus, Orbilius sunt in hōc librō persōnae.

pertracto, -āre.

pēs, pedis (m.); membrum corporis.

pessimus, -a, -um; superlātīvus gradus adiectīvī *malus.*

petō, -ere, petīī *vel* petīvī, petitum; (a) quaerō; (b) magister malōs puerōs ferulā petit.

philosophus, -ī (m.); sapiēns.

Phryx, Phrygis (m.); *Phrygian.*

physiōgnōmōn, -onis (m.); spectā pāginam ūndēvicēsīmā. Physiōgnōmōn nātūrā hominis expōnere potest sī caput pertractat.

pictus, -a, -um; *painted, drawn.*

pīgnus, -oris (n.); *pledge.*

pīlum, -ī (n.).

pīnus, -ī (f.); arbor quaedam.

piscātor, -ōris (m.); is quī piscēs captat.

piscis, -is (m.); animal quod in mari natat.

pīus, -a, -um; bonus, contrārium est *impius.* Sacerdōs est pīus.

placeō, -ēre, -uī, -itum; sī quid mihi placet, gaudeō.

plēnus, -a, -um; contrārium est *vacuus vel inānis.*

pluit; *it rains.*

plūrāliter.

plūrimus, -a, -um.

plūs.

pōculum, -ī (n.).

podagra, -ae (f.); pedum morbus.

poena, -ae (*f.*); *punishment*; poenās  
sūmō = pūniō; poenās dō = pūnior.  
poēta, -ae (*m.*).  
pompa, -ae (*f.*); longus ōrdō homi-  
num.  
pōmum, -ī (*n.*); *apple*.  
pōnō, -ere, posuī, positum.  
pōns, pontis (*m.*).  
pōpulus, -ī (*f.*); *poplar*.  
populus, -ī (*m.*); Galli, Germānī,  
Britannī sunt populi.  
porcīna, -ae (*f.*); porcī carō.  
porcus, -ī (*m.*); animal quod grunnit.  
porta, -ae (*f.*).  
portō, -āre.  
portus, -ūs (*m.*); *harbour*.  
poscō, -ere, poposci; rogō.  
possum, posse, potuī.  
post; praepositio, cum accūsātivō.  
posteā; adverbium, post ea, post  
eās rēs.  
postquam; *after that*.  
potēns, -ntis; is potēns est quī multa  
potest.  
potestās, -ātis (*f.*); *power*.  
potissimum; *most of all, best of all*.  
potius; *rather*.  
pōtus, -ūs (*m.*); id quod bibimus.  
praebeō, -ēre, -uī, -itum; dō. Mē  
praebeō = sum.  
praeceps, -cipitis; *headlong*.  
praecō, -ōnis (*m.*); *herald, crier*.  
praecōnium, -ī (*n.*); id quod praecō  
clāmat.  
praedicō, -ere, -dīxī, -dictum; dicō  
aute.  
praeditus, -a, -um; is praeditus est  
sapientiā quī sapiēns est.  
praefectus, -ī (*m.*); *head official*.  
praefficiō, -ere, -fēcī, -fectum; faciō  
praefectum.  
praemium, -ī (*n.*); bonis discipulis  
praemia dat magister.  
praēsens, -ntis.  
praestō, -āre, praestiti; sī mēns  
corpori praestat, mēns melior  
(nōbilior) est quam corpus. Dō.  
Praestō mē = sum.  
praeter; praepositio, cum accūsātivō;  
*besides*.  
praevalēō, -ēre, -uī; victor sum.  
prātum, -ī (*n.*); ager ubi nihil nisi  
herba crēscit.  
primus, -a, -um.

prius; *before*.  
privignus, -ī (*m.*); *step-son*.  
prōcēdō, -ere, -cēssī, -cēssum.  
prōcērus, -a, -um; altus.  
procul.  
prōdūcō, -ere, -dūxī, -ductum; dūcō  
prō.  
prōgredior, -gredi, -grēssus sum;  
prōcēdō.  
prōmissor, -ōris (*m.*); is quī prō-  
mittit.  
prōmittō, -ere, -mīsī, -mīssum; dicō  
*faciam, faciam*.  
prōmō, -ere, prompsī, promptum;  
capiō.  
prōmunturium, -ī (*n.*).  
prōnōmen, -minis (*n.*).  
prope; praepositio (cum acc.) et  
adverbium; *near*.  
properō, -āre; fēstīnō.  
propius; comparativus gradus ad-  
verbii *prope*.  
prōsperē; bene.  
prōverbium, -ī (*n.*); sententia brevis.  
prōvideō, -ēre, -vidī, -visum; id  
quod futurum est prōvideō; caveō.  
proximum, -ī (*n.*); *neighbourhood*.  
proximus, -a, -um.  
prūdēns, -entis; is quī prōvidet est  
prūdēns; cautus. Contrārium est  
*imprūdēns*.  
Pūblius, -ī (*m.*).  
pudor, -ōris (*m.*); *shame*.  
puella, -ae (*f.*); *girl*.  
puer, -erī (*m.*).  
puerulus, -ī (*m.*); puer parvus.  
pugīō, -ōnis (*m.*); gladius parvus.  
pūgnō, -āre; mīles pūgnat.  
pulcher, -chra, -chrum; *beautiful*.  
pulpitum, -ī (*n.*).  
puls, pultis (*f.*); *porridge*.  
pulsō, -āre.  
pulsus, -ūs (*m.*); *pulse*.  
purgō, -āre.  
pūtīdus, -a, -um; malus; cibus quī  
nōn bene olet est pūtīdus.  
putō, -āre; *think*.  
quaerō, -ere, quaesivī, quaesitum;  
*fetch*.  
quālis, -e; *qualis* rogat; bonus, ma-  
lus, ruber, altus, māgnus, parvus  
sunt respōnsa.  
quā; (a) *how*; (b) *than*.

quamquam; *although*.  
 quamvis; *however*.  
 quandō; *when?*  
 quanti; quō pretiō?  
 quantum.  
 quārtus, -a, -um; numerus.  
 quattuor; numerus.  
 quattuordecim; numerus.  
 quī, quae, quod; prōnōmen relātivum.  
 quia; cūr rogat, quia respondet.  
 quīdam, quaedam, quiddam (prōnō-  
 men) vel quoddam (adiectivum).  
 quidem.  
 quies, quietis (f.); *rest*.  
 quiēscō, -ere, -ēvi, -ētum; quiētus  
 sum, taceō, mē nōn moveō.  
 quilibet, quaelibet, quodlibet (adiec-  
 tivum), quidlibet (prōnōmen); *any-  
 one you like*.  
 quīn = cūr nōn?  
 quīn; quīn ambulātis? significat  
 ambulāte!  
 quīndecim; numerus.  
 quīnque; numerus.  
 quīnquennium, -ī (n.); quīnque an-  
 nōrum spatium.  
 quīntus, -a, -um; numerus.  
 quīntus, -ī (m.).  
 quis, quid; *who?*  
 quisquam, quaequam, quidquam.  
 quisque, quaeque, quidque (prōnōmen)  
 vel quodque (adiectivum); *each*.  
 quīvis, quaevis, quidvis (quodvis);  
 = quilibet.  
 quōmodo = quō modō?  
 quondam; *ōlim*.  
 quoque; ferē idem quod *et*.  
 quot.  
 quotus, -a, -um.

rādō, -ere, rāsī, rāsum; sī bārbam  
 nōn habēs, aut puer modo, nōndum  
 iuvenis, es, aut cottidiē tē rādis.  
 rapidus, -a, -um.  
 rapiō, -ere, -puī, -ptum.  
 recipiō, -ere, -cēpi, -ceptum; mē  
 recipiō est eō.  
 recitō, -āre.  
 rēctus, -a, -um.  
 recūsō, -āre; dicō nōn faciam.  
 reddō, -ere, reddidī, redditum; faciō,  
 dō id quod dēbeō.  
 redeō, -īre, -īī (-īvi), -itum; eō ad  
 iānuam, deinde redeō.

rēgīna, -ae (f.); *queen*.  
 regiō, -ōnis (f.); *quarter, region*.  
 regō, -ere, rēxī, rēctum; rēx vel  
 tyrannus hominēs regit.  
 relātivus, -a, -um.  
 relinquiō, -ere, -liquī, -lictum.  
 reliquus, -a, -um; reliquī = cēteri.  
 renāscor, -ī, renātus sum; iterum  
 nāscor vel fiō.  
 rēpō, -ere, rēpsī, reptum; serpō.  
 reprehendō, -ere, -dī, -nsum; culpō.  
 rēs, rei (f.); *thing*.  
 respondeō, -ēre, -ndī, -nsum.  
 respōsum, -ī (n.).  
 respuō, -ere, -uī; ex ōre ēmittō,  
 ēiciō.  
 retineō, -ēre, -tinuī, -tentum; teneō.  
 rē vērā; *really*.  
 reverenter; *respectfully*.  
 revocō, -āre; dicō redī.  
 rēx, rēgis (m.); *king*.  
 rideō, -ēre, risī, risum.  
 rīvulus, -ī (m.).  
 rogō, -āre; rogō sī dicō ubi est crēta?  
 quid facis? estne iānuā clausa?  
 Rōma, -ae (f.).  
 Rōmānus, -a, -um; cīvis Rōmae  
 Rōmānus est.  
 rōs, rōris (m.); *dew*.  
 rotundus, -a, -um.  
 ruber, -bra, -brum.  
 rumpō, -ere, rūpī, ruptum; frangō.  
 ruō, -ere, ruī; celeriter fluō vel  
 cadō.  
 rūrsus; *again*.

sacer, -era, -erum; *holy*.  
 sacerdōs, -ōtis (m.); *priest*.  
 saevus, -a, -um; crudēlis. Germāni  
 saevī sunt.  
 sāga, -ae (f.).  
 saltem; *at least*.  
 saltō, -āre; *dance*.  
 salūtātor, -ōris (m.); is quī salvēre  
 iubet; is quī salvē dicit.  
 salūtō, -āre; dicō salvē.  
 salvē, salvēte.  
 Sāmīus, -a, -um; *belonging to Samos*.  
 sānō, -āre; medicus morbōs sānat.  
 sānus, -a, -um; contrārium est aeger.  
 sapiēns, -ntis; magister est sapiēns;  
 is quī dīscit sapiēns fit.  
 sapientia, -ae (f.); nōmen ab adiec-  
 tivō sapiēns ductum.

sapiō, -ere; id quod bene sapit placet mihi cum edō.  
 sata, -ōrum (n.); *crops*.  
 satis; *enough*.  
 scaena, -ae (f.); *scene*.  
 scāla, -ae (f.); per scālās dēscendō.  
 scelerātissimus, -a, -um; pessimus.  
 scelerātus, -a, -um; impius; is qui pessima facit.  
 scelestus, -a, -um; malus.  
 sciō, -īre, scīvi, scītum; intellegō.  
 scōpae, -ārum (f.); *broom*.  
 scribō, -ere, scripsī, scriptum.  
 scūtum, -ī (n.); miles habet scūtum.  
 sē; reflexive pronoun.  
 secō, -āre, secuī, sectum.  
 secundum; praepositio (cum accusā-tivō); *along*.  
 secundus, -a, -um.  
 sed; *but*.  
 sēdecim; numerus.  
 sedeō, -ēre, sēdī, sessum.  
 seges, segetis (f.); *crop*.  
 sella, -ae (f.).  
 semper, *always*.  
 senilis, -e; is qui multōs annōs vixit.  
 sententia, -ae (f.); *Pueri discunt est sententia*. Subiectum habet et verbum.  
 sentiō, -īre, sēnsī, sēnsū; *feel*.  
 septem; numerus.  
 septemdecim; numerus.  
 septimus, -a, -um; numerus.  
 sepulcrum, -ī (n.); locus in quem pōnimus mortuōs.  
 sērius, -a, -um; iocī et sēria inter sē sunt contrāria.  
 serpō, -ere, serpsī, serptum; serpēs serpit, nōn potest ambulāre, quia nullōs habet pedēs.  
 serva, -ae (f.); *female slave*.  
 serviō, -īre; servus sum.  
 servus, -ī (m.); dominus servōs habet. In Americā olim erant nigrī servi. Hi nunc sunt liberī.  
 seu = sive.  
 sevērus, -a, -um; sevērus veniam nōn dat.  
 sex; numerus.  
 sextus, -a, -um; numerus.  
 Sextus, -ī (m.).  
 sī; *if*.  
 sibilus, -a, -um.  
 sic; *thus*.

significō, -āre; *mean*.  
 signum, -ī (n.); *standard*.  
 silentium, -ī (n.); contrārium est sonitus vel clāmor.  
 silva, -ae (f.); locus in quō crēscunt arborēs.  
 similis, -e; *like*.  
 similiter; *in a similar way*.  
 simul; *at the same time*.  
 simul atque; *as soon as*.  
 simulō, -āre; simulō canem sī latrō. Aegrum simulō sī rē vērā nōn aegrōtō, sed in lectō maneō.  
 sine; praepositio, cum abl.; contrārium est cum.  
 singulāriter.  
 sinistra, -ae (f.).  
 sinistrōrsum; ā dextrā ad sinistram.  
 sinō, -ere, sivī, situm; permittō, dīcō licet.  
 sīs; sī vīs, nisi nōnvīs.  
 sitiēns, -ntis; praesēns participium verbī sitiō, hōc est, bibere cupiō.  
 sive...sive; *whether...or*.  
 socius, -ī (m.); amicus, comes.  
 sōdēs; sī vīs, sī tibi placet.  
 sōl, sōlis (m.); *sun*.  
 soleō, -ēre, solitus sum; mōs est mihi. Magister solet docēre, discipulus discere. Soleō facere id quod cottidiē faciō.  
 sōlus, -a, -um; sine aliis; ūnus.  
 solvō, -ere, solvī, solūtum; solvimus nōdōs, forēs, pecūniam, aenigmata.  
 somniō, -āre; *dream*.  
 somnium, -ī (n.); *dream*.  
 somnus, -ī (m.); somnum capiō sī dormiō. Somnus est nōmen, verbum dormiō.  
 sonō, -āre, sonuī, sonitum; sonum faciō.  
 sonus, -ī (m.); audīmus auribus sonōs.  
 sordēs, -is (f.); *filth*.  
 sordidus, -a, -um; sī sordidae sunt manūs oportet lavāre.  
 Sparta, -ae (f.).  
 spatium, -ī (n.).  
 speciēs, -ēī (f.); *appearance, ghost*.  
 spectātor, -ōris (m.); is qui spectat.  
 spectō; -āre.  
 spēlunca, -ae (f.); locus cavus.  
 spēs, -ēī (f.); *hope*.  
 spolia, -ōrum (n.); *spoils*.

spondeō, -ēre, spopondī, spōnsum;  
puellam alicui in mātrimonium  
dō.

spōnsa, -ae (f.); *bride*.

sporta, -ae (f.).

sportula, -ae (f.); sporta parva,  
cibum continēns.

statim; sine morā.

statua, -ae (f.).

statūra, -ae (f.); māgnitūdō corporis.

sternō, -ere, strāvī, strātum; *level*,  
*strike flat*.

stilus, -ī (m.).

stō, -āre, steti.

studeō, -ēre, -uī; operam dō; cūrō.

stultus, -a, -um; contrārium est  
sapiēns.

sub; (cum abl. et cum acc.).

subitō; *suddenly*.

submissus, -a, -um; submissā vōce,  
nōn māgnā vōce.

sulcus, -ī (m.); dum agricola agrōs  
arat sulcōs in terrā facit.

sum, esse, fui.

summus, -a, -um.

sūmō, -ere, sūmpsī, sūmptum.

superbus, -a, -um; *proud*.

superlātivus, -a, -um.

superō, -āre; *outstrip*.

supplicium, -ī (n.); *severe punish-*  
*ment*.

supplicō, -āre; vōta faciō; deō sup-  
plicāmus.

surgō, -ere, surrēxī, surrēctum.

sūs, suis (m. f.); porcus.

suus, sua, suum.

tablinum, -ī (n.); pars aedium.

tabula, -ae (f.).

taceō, -ēre, -uī, -itum.

taedium, -ī (n.); *weariness*.

tālis, -e; *such*.

tam; *so*.

tamen; ferē idem quod *sed*.

tandem; *at length*.

tangō, -ere, tetigī, tāctum.

tantī; illō pretiō.

tardus, -a, -um; *slow, late*.

Tarentum, -ī (n.).

tegō, -ere, tēxī, tēctum.

templum, -ī (n.); *temple*.

temptō, -āre; *try*.

tempus, -oris (n.); (1) *time*; (2) *tense*.

tenebrae, -ārum (f.); *darkness*.

teneō, -ēre, -uī, -tum.

tener, -a, -um; *tender, young*.

tenuis, -e.

tergum, -ī (n.).

ternī, -ae, -a.

terō, -ere, trivī, tritum; tempus

terō = tempus perdō.

terra, -ae (f.).

terreō, -ēre, -uī, -itum; *frighten*.

terribilis, -e; *awful*.

tertius, -a, -um; numerus.

timeō, -ēre; pericula timēmus.

titulus, -ī (m.); tabula scripta.

Titus, -ī (m.).

toga, -ae (f.); vestis exterior. Spectā  
pāginam quīntam decimam.

togātus, -a, -um; is togātus est quī  
togā vestitus est. Spectā pāginam  
quīntam decimam.

tolerō, -āre; ferō.

tollō, -ere, sustulī, sublātum; pueri  
dextram tollunt sī respondēre vo-  
lunt. Saepe significat *perdō*.

tondeō, -ēre, totondī, tōnsum; ca-  
pillum secō.

torqueō, -ēre, torsī, tortum; *twist*,  
*torture*.

torrens, torrentis (m.); rapidum  
flūmen.

tōtus, -a, -um; *whole*.

trahō, -ere, trāxī, tractum.

trāns; (cum acc.).

trānseō, -ire, -ivī vel -iī, -itum; eō  
trāns.

tredecim; numerus.

tremō, -ere, -uī.

trēs, tria; numerus.

trīcēsīmus, -a, -um; numerus.

triumphus, -ī (m.); *a triumph*.

trochus, -ī (m.); *hoop*.

Trōia, -ae (f.).

trucidō, -āre; necō.

tū.

tuba, -ae (f.); *trumpet*.

tubicen, -cinis (m.); quī tubā cantat.

tumidus, -a, -um; is quī tumet vel  
tumōrem habet est tumidus.

tumor, -ōris (m.).

tunica, -ae (f.); vestis quae sub  
cēteris est vestibus.

turpis, -e; contrārium est *pulcher*.

tuus, tua, tuum.

tyrannus, -ī (m.); rēx. Rēx Britan-  
niae est Georgius.

ubi; *where?*

umbra, -ae (f.); *shadow*.

umerus, -ī (m.); membrum corporis; infra collum sunt tibi duoumeri.

umquam; *ever*.

unda, -ae (f.); *fluctus*.

unde; *ex quō*.

undecim; *numerus*.

undēvigintī; *numerus*.

undique; *ab omnibus partibus*.

ūnus, -a, -um; *numerus*.

urbs, urbis (f.); Rōma, Corinthus, Sparta sunt urbēs.

urgeō, -ēre; agō, *drive*.

urna, -ae (f.); *jar*.

usque ad.

ut.

uter, utra, utrum.

uterque, utraque, utrumque; *each (of two)*.

ūtīlis, -e; *useful*.

ūtor, ūtī, ūsus sum; verbum dēpōnēns (cum ablātīvō), *use*.

ūva, -ae (f.); vinum ex ūvis facimus.

vacuus, -a, -um; contrārium est plēnus.

valeō, -ēre, -uī; nōn aegrōtō, sānus sum. Valē = *farewell*.

validus, -a, -um; Herculēs erat validus.

vānus, -a, -um; vacuus, inānis, stultus.

vārus, -a, -um; intrōrsus curvus.

vehementer; multā cum vī, māximē.

vel; (a) *or*; (b) *even*.

vēnālis, -e; *for sale*.

vēnātor, -ōris (m.); is quī ferās captat.

vēndō, -ere, vēndidī, vēnditum; *sell*.

vēneō, -ire; *be for sale*.

venia, -ae (f.); *veniam dō est sinō*.

veniō, -ire, vēni, ventum.

venter, -tris (m.); pars corporis, in quam dēscendit cibus.

vēnumdō, -are, -dedī, -datum; vēndō.

verberō, -āre.

verbum, -ī (n.); (a) *word*; (b) *verb*.

Vergīlius, -ī (m.); poēta clārissimus.

vērītās, -ātis (f.); id quod vērū est.

vērō; *in truth*.

vertō, -ere, -tī, -sum; verte Rōma fit amor.

vērus, -a, -um; *true, real*.

vester, vestra, vestrum.

vestibulum, -ī (n.); pars aedium; in ātrium fert.

vestiō, -īre.

vestis, -is (f.).

vestrum; gen. pl. prōnōminis tū.

vetō, -āre, -uī, -itum; nōn sinō, dicō nōn licet.

via, -ae (f.); *road*.

vibrāns, -ntis; *quivering*.

vīcēsīmus, -a, -um; *numerus*.

victor, -ōris (m.); is quī vincit vel vicit.

victus, -ūs (m.); penus, cibus.

videō, -ēre, vidī, vīsum; oculis videō.

Passivē = *I seem*.

vigilō, -āre; nōn dormiō.

vīgintī; *numerus*.

vīlla, -ae (f.); *country house*.

vincō, -ere, vici, victum; *conquer*.

vīnum, -ī (n.); *wine*.

vir, -ī (m.); pater tuus est vir, māter tua est fēmina.

virga, -ae (f.); pars arboris; virgīs magister puerōs caedit.

virgō, -inis (f.); puella cui nōn est marītus.

viridis, -e; caulis dēbet viridī esse colōre.

virtūs, -ūtis (f.); *virtue, excellence*.

vīs, vim, vī, pl. vīrēs, vīrium, vīribus; *force, (pl.) strength*.

vīsus, -ūs (m.); *appearance*.

vīta, -ae (f.); contrārium est mors.

Verbum est vīvere. Georgius Rēx

vīvit, Eduardus nōn vīvit.

vitium, -ī (n.); *fault, defect*.

vīvō, -ere, vixī, victum; *live*.

vocābulum, -ī (n.).

vocō, -āre.

volnerō, -āre; volnus dō.

volnus, -eris (n.); *wound*.

volō, -āre.

volō, velle, voluī; sī librum volō, dicō "dā mihi librum, dā mihi librum."

voltus, -ūs (m.).

voluptās, -ātis (f.); ferē idem quod gaudium.

vōx, vōcis (f.); *voice*.







